

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ: ΟΙ  
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ  
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ  
(ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ ) ΩΣ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΣΤΟΥΣ -  
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

ΜΑΡΙΑ – ΕΛΕΝΗ ΛΥΡΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΤΕΛΙΟΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009

ΚΑΛΑΜΑΤΑ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1. Κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών οργανισμών

1.1 Ο τραπεζικός τομέας.....	4
1.2 Είδη κινδύνων.....	4
1.3 Τραπεζική εποπτεία.....	6
1.4 Μέσα τραπεζικής εποπτείας.....	7
1.5 Εποπτεία.....	7

Κεφάλαιο 2. Η Επιτροπή της Βασιλείας

2.1 Γενικά για την Επιτροπή της Βασιλείας.....	9
2.2 Στόχοι της Επιτροπής της Βασιλείας.....	11

Κεφάλαιο 3. Βασιλεία I και Βασιλεία II

3.1 Η αρχική συμφωνία για την κεφαλαιακή επάρκεια.....	13
3.2 Γενικά για την Βασιλεία II.....	16
3.3 Οι πυλώνες του νέου συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας.....	18

3.3.1	Πυλώνας I – Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων.....	18
3.3.2	Πυλώνας II – Διαδικασία εποπτικής εξέτασης.....	19
3.3.3	Πυλώνας III – Πειθαρχία μέσω της αγοράς.....	22
3.4	Βασιλεία II και η εφαρμογή της στην Ελλάδα.....	23

#### Κεφάλαιο 4. Κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με την Βασιλεία II

4.1	Πιστωτικός κίνδυνος.....	26
4.1.1	Μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου.....	27
4.1.2	Τυποποιημένη προσέγγιση.....	27
4.1.3	Προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων.....	37
4.2	Λειτουργικός κίνδυνος.....	41
4.2.1	Μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου.....	42
4.2.2	Προσέγγιση του βασικού δείκτη.....	43
4.2.3	Τυποποιημένη προσέγγιση.....	44
4.2.4	Εξελιγμένες προσεγγίσεις μέτρησης.....	49
4.3	Κίνδυνος αγοράς.....	53
4.4	Κίνδυνος ρευστότητας.....	55
4.5	Κίνδυνος επιτοκίου.....	56
4.6	Συναλλαγματικός κίνδυνος.....	57

4.7 Κίνδυνος φερεγγυότητας.....	58
4.8 Συμπεράσματα.....	58

## Κεφάλαιο 5. Επιχειρηματικές δραστηριότητες τραπεζών

5.1 Επιχειρηματικές δραστηριότητες.....	60
5.2 Προϊόντα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.....	62
5.3 Προϊόντα δραστηριοτήτων και κίνδυνοι.....	69
5.3.1 Χρηματοδοτική μίσθωση.....	69
5.3.2 Καταθέσεις.....	72
5.3.3 Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).....	76

## Κεφάλαιο 6. Πειθαρχία μέσω της αγοράς

6.1 Δημοσιοποίηση στοιχείων.....	79
6.2 Δημοσιοποίηση στοιχείων με βάση των Πυλώνα III.....	81

Κεφάλαιο 7. Συμπέρασμα.....	86
-----------------------------	----

Βιβλιογραφία.....	90
-------------------	----

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

### ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

#### 1.1 Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Όπως οποιοδήποτε οικονομικός κλάδος, έτσι και ο τραπεζικός περιλαμβάνει συγκεκριμένους επιχειρησιακούς κινδύνους. Ωστόσο οι τράπεζες έχουν ειδική θέση στην οικονομία δεδομένου ότι ενεργούν με διττό ρόλο, και ως δανειστές και ως οφειλέτες. Ταυτόχρονα λειτουργούν και ως μεσάζοντες μεταξύ των καταθετών τους και των επιχειρήσεων παρέχοντας στις επιχειρήσεις τα απαραίτητα κεφάλαια. Συνεπώς διαδραματίζουν ένα κρίσιμο ρόλο στη γενικότερη οικονομική δραστηριότητα σε ότι αφορά τόσο τη διαθεσιμότητα αυτών των κεφαλαίων όσο και το κόστος που συνεπάγεται ο δανεισμός.

Ωστόσο η χορήγηση οποιουδήποτε δανείου συνεπάγεται αυτομάτως και την ύπαρξη του κινδύνου. Ο κίνδυνος είναι συνδεδεμένος τόσο με το ενδεχόμενο κέρδος της τράπεζας όσο και με την ζημιά, δηλαδή την αποτυχία εκπλήρωσης της υποχρέωσης αποπληρωμής της οφειλής από τον δανειοδοτούμενο. Είτε αυτό αντιμετωπιστεί ως μεμονωμένο γεγονός είτε γενικευτεί αποτελεί σημαντικό παράγοντα κόστους και διαταραχής για τις τράπεζες, τους καταθέτες και το τραπεζικό σύστημα.

Συνεπώς οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες πρέπει να ορίζονται σαφώς και να μπορούν να μετρηθούν. Βέβαια το δέλεαρ και η ανάγκη του κέρδους για τη βιώσιμη συνέχεια καθώς και η ολοένα αυξημένη έκθεση των τραπεζικών οργανισμών σε διεθνή ανταγωνισμό άρα και αυξανόμενο κίνδυνο δημιουργεί την ανάγκη για ενισχυμένη εποπτεία του τραπεζικού συστήματος.

## 1.2 ΕΙΔΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Τα πιστωτικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν πλήθος κινδύνων όπως ο πιστωτικός, ο κίνδυνος επιτοκίου, ο συναλλαγματικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος αγοράς, ο κίνδυνος στοιχείων εκτός ισολογισμού, ο λειτουργικός κίνδυνος και ο κατάλογος δεν σταματά.

Προκειμένου να αναλύσουμε το ρυθμιστικό πλαίσιο της Βασιλείας, θα επικεντρωθούμε στους κινδύνους που δικαιολογούν τη επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων. Αυτός είναι ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος, που αποτελείται από τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς και ο μη χρηματοοικονομικός κίνδυνος που είναι ο λειτουργικός κίνδυνος.

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που διατρέχει ένας οργανισμός να μην εισπράξει καθόλου τις απαιτήσεις του. Παρ' όλες τις εγγυήσεις που λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα ο κίνδυνος αυτός είναι υπαρκτός λόγω του

πλήθους των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων τους καθώς και της διαφορετικότητας των πελατών τους.

Είναι μάλιστα πολύ σημαντικό να μετριέται με ακρίβεια ώστε να δεσμεύονται τα λιγότερα δυνατόν κεφάλαια για την κάλυψη των επισφαλειών. Η μέτρηση γίνεται συνήθως αποτυπώνοντας σε ζώνες την κατάταξη των πελατών του πιστωτικού ιδρύματος, δίνοντας ταυτόχρονα την πρόβλεψη ασυνέπειας, δηλαδή την πιθανότητα μη αποπληρωμής.

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από πιστωτικό ίδρυμα όταν χρησιμοποιεί ( αγοράζει ή πουλά ) στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού με σκοπό το κέρδος. Στον κίνδυνο περιλαμβάνονται έννοιες από τον κίνδυνο επιτοκίου ή τον συναλλαγματικό κίνδυνο. Πολλές τράπεζες χρησιμοποιούν εφαρμογές προκειμένου να μετρήσουν την αξία του κινδύνου VAR.

Λειτουργικός κίνδυνος είναι εκείνος που προκύπτει όταν κάτι δεν λειτουργήσει σωστά είτε στο εξωτερικό περιβάλλον του πιστωτικού ιδρύματος είτε στο εσωτερικό λόγω έλλειψης τήρησης των εσωτερικών διαδικασιών διεκπεραίωσης π.χ. τεχνικό λάθος ή κατάχρηση.

Οι γενικές κατηγορίες των παραπάνω κινδύνων εμπεριέχουν επιμέρους κατηγορίες κινδύνων κάθε μία από τις οποίες απευθύνεται σε μία παράμετρο της γενικής κατηγορίας. Π.χ. υπάρχει ο κίνδυνος αθέτησης υποχρέωσης, ο κίνδυνος χώρας και ο κίνδυνος αθέτησης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου που εμπίπτουν, ο κίνδυνος συναλλαγματικών ισοτιμιών και ο κίνδυνος χρηματιστηριακών δεικτών και επιτοκίων που αποτελούν τον κίνδυνο αγοράς. Ο λειτουργικός κίνδυνος αποτελείται από τον τεχνολογικό κίνδυνο και από τον κίνδυνο που έχει σχέση με τον ανθρώπινο παράγοντα.

Η έκθεση των τραπεζών σε μία πλειάδα κινδύνων σε συνδυασμό με τη συνεχή απαίτηση των μετόχων για κερδοφορία δημιουργεί πιέσεις για υπερανάληψη κινδύνων. Με δεδομένη όμως τη νευραλγική θέση τους στην ομαλή λειτουργία του οικονομικού κυκλώματος η ανάγκη για θέσπιση κανόνων κρίνεται ως μοναδική διέξοδος. Εξάλλου η φερεγγυότητα και η αξιοπιστία του τραπεζικού τομέα αποτελούν προαπαιτούμενα όχι μόνο για

την ομαλή λειτουργία του τραπεζικού τομέα αλλά και του οικονομικού συστήματος.

### 1.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι ο τραπεζικός τομέας χρειάζεται τη θέσπιση κανόνων. Οι κανόνες αυτοί καλούνται να επιλύσουν ζητήματα όπως ότι (α) οι τραπεζικές καταθέσεις αποτελούν «χρήμα», την ποσότητα του οποίου οι εθνικές κυβερνήσεις ή αρχές επιθυμούν να ρυθμίσουν, (β) οι κυβερνήσεις πιθανώς να επιθυμούν τον έλεγχο της κατεύθυνσης των δανείων που χορηγούν οι τράπεζες, (γ) με δεδομένη τη θέση τους ως αποδέκτες των αποταμιεύσεων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων απαιτείται ρύθμιση των θεμάτων που σχετίζονται με την προστασία του καταναλωτή από κακές τραπεζικές πρακτικές, πολλές φορές νομότυπες και (δ) λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω περιγραφόμενους κινδύνους που είναι ικανοί να οδηγήσουν σε χρεοκοπία, τίθεται το θέμα της προληπτικής εποπτείας έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι και να μειωθεί το κόστος της αποτυχίας.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω είναι ξεκάθαρο ότι ο τραπεζικός τομέας έχει ανάγκη την προληπτική εποπτεία ιδίως όσο εξακολουθεί να είναι υπαρκτός ο κίνδυνος της χρεοκοπίας και των παρεπόμενων συνεπειών του. Ενδεχομένως, να είναι από τους πιο «επιβαρυσμένους» με κανόνες, κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας.

Η προληπτική εποπτεία λαμβάνει δύο κυρίως μορφές, την προληπτική και την προστατευτική. Η μεν πρώτη θέτει κανόνες προκειμένου να διευθετηθεί ο κίνδυνος που αναλαμβάνουν οι τράπεζες μειώνοντας την πιθανότητα χρεοκοπίας, η δε δεύτερη προκειμένου να βοηθηθούν τόσο οι



τράπεζες όσο και οι καταθέτες να αντιμετωπίσουν τυχόν προβλήματα όποτε και αν αυτά εμφανιστούν.

## 1.4 ΜΕΣΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Ο στόχος της προληπτικής εποπτείας είναι η μείωση των κινδύνων που αντιμετωπίζει μια τράπεζα έτσι ώστε να εξαλειφθεί η πιθανότητα χρεοκοπίας. Διάφορα μέτρα και κανονισμοί έχουν εφαρμοστεί για την επίτευξη του στόχου, ωστόσο το βασικό μέσο ελέγχου παραμένει η κεφαλαιακή επάρκεια, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα της φερεγγυότητας μιας τράπεζας. Για να θεωρηθεί μια τράπεζα κεφαλαιακά επαρκής για κανονιστικούς λόγους θα πρέπει να διακρατεί εκείνο το μέρος του κεφαλαίου που θα τις επιτρέψει να αντιμετωπίσει αθροιστικά όλες τις απώλειες που θα της προκαλέσουν όλοι οι κίνδυνοι και να παραμείνει σε λειτουργία.

Γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω ότι ο υπολογισμός των κινδύνων και η σύνδεση τους με τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας καθίσταται αναγκαία.

## 1.5 ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα γενικά ανατίθεται είτε στην Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας είτε σε κάποιο κυβερνητικό τμήμα είτε με μεικτό σχήμα των προηγούμενων αρχών. Ωστόσο η κάθε χώρα ή η κάθε εποπτική αρχή δύναται να θέτει τους δικούς της κανόνες εποπτείας ανάλογα με το μέγεθος της χώρας, το βαθμό ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα, το βαθμό διεθνοποίησης κ.τ.λ. Όλα τα παραπάνω όμως δημιουργούν το πρόβλημα της διαφορετικής αντιμετώπισης του κινδύνου, της κεφαλαιακής επάρκειας, τους εποπτικούς κανόνες και τις αρμοδιότητες κ.τ.λ. Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο σε περιπτώσεις σύμπραξης, συνεργασίας, τραπεζικών κοινοπραξιών, υποκαταστημάτων και τραπεζικών θυγατρικών. Λύση σε αυτό το πρόβλημα επιχειρείται να δοθεί με την θέσπιση ενιαίων κανόνων τραπεζικής εποπτείας, διαχείρισης του κινδύνου και ορισμού ελάχιστων επαρκών κεφαλαίων. Αποτέλεσμα αυτής της ανάγκης ήταν η δημιουργία του Συμφώνου της Βασιλείας.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

### Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

#### 2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ( Basel Committee on Banking Supervision ) συστάθηκε το 1974 από τους διοικητές

των κεντρικών τραπεζών των κρατών – μελών της ένωσης «Group of 10» ή «Ομάδα των 10» και συνεδριάζει 4 φορές το χρόνο. Πήρε το όνομα της από τη ομώνυμη πόλη της Ελβετίας, στην οποία εδρεύει και τα μέλη της είναι η εκπρόσωποι των τραπεζικών εποπτικών αρχών και των κεντρικών τραπεζών των κρατών – μελών. Τα κράτη – μέλη της Επιτροπής είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Ιαπωνία, η Μεγάλη Βρετανία, ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ολλανδία, η Σουηδία, το Βέλγιο και από το 2001 προστέθηκαν η Ισπανία, η Ελβετία και το Λουξεμβούργο.

#### Μέλη της Επιτροπής τη Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

- National Bank of Belgium και Banking and Finance Commission από το Βέλγιο
- Bank of Canada και Office of the Superintendent of Financial Institutions από τον Καναδά
- Bank of France και Banking Commission από τη Γαλλία
- Deutsche Bundesbank και Federal Banking Supervisory Office από την Γερμανία
- Bank of Japan και Financial Supervisory Agency από την Ιαπωνία
- Bank of Spain από την Ισπανία
- Bank of Italy από την Ιταλία
- Central Bank of Luxembourg και Surveillance Commission for the Financial Sector από το Λουξεμβούργο
  - The Netherlands Bank από την Ολλανδία
- Sveriges Riksbank και The Swedish Financial Supervisory Authority από τη Σουηδία
- Swiss National Bank και Swiss Federal Banking Commission από την Ελβετία
- Bank of England και Financial Services Authority από τη Βρετανία

- Federal Reserve Board, Federal Reserve Bank of New York, Office of the Comptroller of the Currency και Federal Deposit Insurance Corporation από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Ξεκίνησε να λειτουργεί ως μια άτυπη ομάδα συζήτησης για την ανταλλαγή απόψεων αναφορικά με την σταθερότητα και την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος διεθνώς. Αποτελεί, επομένως, μια de facto οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών ( Bank for International Settlements, BIS ).

Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών είναι ένας διεθνής οικονομικός οργανισμός, με κύριο έργο την προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας, την παροχή συνδρομής σε εθνικές κεντρικές τράπεζες για διαχείριση των νομισματικών μεγεθών τους, και τη διευκόλυνση του διακανονισμού διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών.

Η Επιτροπή της Βασιλείας δεν αποτελεί εποπτική αρχή καθώς δεν έχει αρμοδιότητα να ασκεί προληπτική εποπτεία στις τράπεζες που είναι εγκατεστημένες στην επικράτεια των κρατών που εκπροσωπούνται σ' αυτήν. Οι κανόνες που περιέχονται στις εκθέσεις και τις προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας δεν αποτελούν νομική δέσμευση. Αποτελούν γενικές κατευθυντήριες αρχές καλής πρακτικής, τις οποίες συστήνει η Επιτροπή προς χρήση στα μέλη της, κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους. Η αποδοχή των κανόνων αυτών εκ μέρους των εθνικών εποπτικών αρχών ανά τον κόσμο είναι αυξημένη.

Σ' αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμο ν' αναφέρουμε ότι σύμφωνα με το ισχύον διεθνές οικονομικό δίκαιο σε κανένα διεθνή οργανισμό ή υπερεθνικό όργανο δεν έχει εκχωρηθεί μέχρι σήμερα η εξουσία της λειτουργίας ως διεθνούς εποπτικής αρχής τραπεζών.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στην περίπτωση του « Συμφώνου της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1988 », οι κανόνες που έχουν συμπεριληφθεί – αν και δεν συνιστούν δεσμευτικούς κανόνες δικαίου όπως ειπώθηκε πριν – έχουν ήδη ενσωματωθεί στην τραπεζική νομοθεσία τόσο από

τα κράτη – μέλη της Επιτροπής όσο και από τα κράτη μη μέλη, καταδεικνύοντας έτσι την σημαντικότητα της επιρροής του έργου της καθώς και ένα ασυνήθιστο για το διεθνές οικονομικό σύστημα βαθμό συντονισμού και συγκλίσεως πολιτικής.

## 2.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Όπως ήδη προαναφέραμε, η Επιτροπή της Βασιλείας ξεκίνησε να λειτουργεί ως ένα φόρουμ για την ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στα μέλη της αναφορικά με την σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Με την πάροδο του χρόνου, το εύρος της δραστηριότητας της Επιτροπής της Βασιλείας αυξήθηκε σημαντικά και οι αντικειμενικοί στόχοι έχουν πλέον αποκρυσταλωθεί σε πέντε άξονες δράσης:

1. Ο πρώτος άξονας αφορά στην καθιέρωση κανόνων σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων και την συνεργασία ανάμεσα στις αρμόδιες τραπεζικές εποπτικές αρχές των κρατών όπου είναι εγκατεστημένες διεθνείς τράπεζες. Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι η διασφάλιση επαρκούς εποπτείας των τραπεζών που δραστηριοποιούνται σε περισσότερα κράτη με την μορφή υποκαταστημάτων ή και θυγατρικών εταιριών και επομένως η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος από το ενδεχόμενο εμφάνισης – λόγω τραπεζικών υποχρεώσεων – αλυσιδωτών αντιδράσεων σε πολλά κράτη.

2. Ο δεύτερος άξονας συνίσταται στη διεθνή εναρμόνιση του περιεχομένου των κανόνων προληπτικής τραπεζικής εποπτείας που εφαρμόζουν οι εποπτικές αρχές – μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας ώστε:
  - Να ενισχυθεί η δυνατότητα των διεθνών τραπεζών να αντιμετωπίζουν τις ζημιές που προκύπτουν από την εμφάνιση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους.
  - Να αμβλυνθούν οι συνθήκες ανταγωνιστικής ανισότητας ανάμεσα σε τράπεζες εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη, στο βαθμό που αυτές οφείλονται σε διαφορές στο εποπτικό καθεστώς που υπάγονται.
3. Ο άξονας του έργου της Επιτροπής της Βασιλείας συνίσταται στη μελέτη των νέων θεσμών και προϊόντων του χρηματοπιστωτικού τομέα που έχουν επίδραση στις εργασίες, την οργάνωση και τη διαχείριση των κινδύνων των διεθνών τραπεζών, καθώς και στην υποβολή προτάσεων για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των υφισταμένων σχετικών τεχνικών.
4. Στο πλαίσιο του τέταρτου άξονα του έργου της Επιτροπής της Βασιλείας η Επιτροπή σε συνεργασία με την IOSCO ( International Organization of Securities Commissions ) ενδιαφέρεται για τη διαμόρφωση – σε συνεργασία με τις εποπτικές αρχές των χρηματιστηριακών εταιριών και των ασφαλιστικών εταιριών – ισοδύναμων καθεστώτων για την προληπτική εποπτεία όλων των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, οι οποίες εκτίθενται στους ίδιους κινδύνους από παρεμφερείς χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.
5. Ο πέμπτος άξονας αφορά το στόχο της Επιτροπής της Βασιλείας να προωθήσει την εφαρμογή του έργου της σε ένα ευρύτερο διεθνές επίπεδο.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

### ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ι ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ

#### 3.1 Η ΑΡΧΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας στο σύμφωνο στο οποίο συντάξε περιέχει κανόνες που ρυθμίζουν το ελάχιστο – ίδιο – κεφάλαιο που πρέπει να διατηρούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθενται.

Πιο συγκεκριμένα, οι κανόνες αυτοί αφορούν στα εξής θέματα:

1. Στην μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις διεθνείς τράπεζες προκειμένου αυτές να καλύπτονται από την έκθεση τους σε πιστωτικούς κινδύνους και στον κίνδυνο χώρας τόσο από στοιχεία του ενεργητικού όσο και από τα στοιχεία εκτός ισολογισμού.
2. Στο καθορισμό των στοιχείων των ( εποπτικών – δηλαδή που καθορίζονται από τις εποπτικές αρχές ) ιδίων κεφαλαίων που μπορούν να χρησιμοποιούν οι διεθνείς τράπεζες με σκοπό να εκπληρώνουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου και, κατά κανόνα, των κινδύνων χώρας.

Από το 1988 ωστόσο που άρχισε να εφαρμόζεται η συμφωνία από τα τραπεζικά ιδρύματα και μέχρι τον Ιανουάριο του 1996 οι διατάξεις της τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν τέσσερις φορές.

Αναλυτικότερα:



1. Το 1991, οι διατάξεις του συμφώνου που αφορούσαν στα εποπτικά ίδια κεφάλαια τροποποιήθηκαν με σκοπό τον καθορισμό των προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες οι προβλέψεις των τραπεζών για γενικούς ( άρα μη συγκεκριμένους ανά πελάτη ) κινδύνους επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στα εποπτικά ίδια κεφάλαια.
2. Τα έτη 1994 και 1995 έγιναν δύο άλλες τροποποιήσεις οι οποίες αφορούσαν στον ακριβή καθορισμό των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν ώστε κατά τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών για την κάλυψη από συναλλαγές σε έξω – χρηματιστηριακά παράγωγα μέσα επί επιτοκίων, χρεωστικών τίτλων και συναλλάγματος να λαμβάνονται υπόψη οι διμερείς συμφωνίες συμφητισμού που καταρτίζουν με αντισυμβαλλόμενους τους.
3. Τον Ιανουάριο του 1996, η Επιτροπή εξέδωσε κείμενο με τίτλο « Τροποποίηση του Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με στόχο την ενσωμάτωση των κινδύνων αγοράς ». Αυτό σημαίνει παράλληλα την καθιέρωση ενός εναλλακτικού ορισμού των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων τον οποίο οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιούν, με την σύμφωνη γνώμη των εποπτικών τους αρχών, για την εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων τους προκειμένου να καλυφθούν – αποκλειστικά και μόνο – έναντι των κινδύνων αγοράς.

Έτσι με το Σύμφωνο αυτό συμπληρώθηκε το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά στην τραπεζική κεφαλαιακή επάρκεια με την επιβολή στις διεθνείς τράπεζες κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη τους έναντι των κινδύνων αγοράς στους οποίους εκτίθενται.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι 3 πρώτες τροποποιήσεις ήταν τεχνικές και αφορούσαν σε επιμέρους διατάξεις της συμφωνίας, το περιεχόμενο ωστόσο της τέταρτης τροποποίησης ήταν πιο ουσιαστικό αφού οδηγούσε στην ενσωμάτωση και άλλων ειδών κινδύνου.

Η Συμφωνία για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1988 είχε σαν στόχους:

1. Να ενισχύσει την δυναμικότητα και την σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
2. Να μειώσει τις συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των διεθνών τραπεζών που οφείλονται σε διαφορές του καθεστώτος εποπτείας των κρατών – μελών.

Η σπουδαιότητα, τα πλεονεκτήματα της παραπάνω συμφωνίας έγιναν αποδεκτά από τις εποπτικές αρχές περισσότερων από 100 χωρών, οι οποίες εποπτικές αρχές κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 ‘ επέβαλαν’ στα τραπεζικά ιδρύματα της δικαιοδοσίας τους, τους κανόνες της Συμφωνίας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1988.

Όμως όπως όλες οι συμφωνίες οι κανόνες των οποίων δύναται να ρυθμίσουν ένα περιβάλλον δυναμικό το οποίο εξελίσσεται συνεχώς και το οποίο διακρίνεται από απρόβλεπτους παράγοντες, έχουν σοβαρά μειονεκτήματα έτσι και η εν λόγω συμφωνία δεν είναι δυνατόν να μην χαρακτηρίζεται από αδύνατα σημεία.

Η βασική αδυναμία είναι ότι η Συμφωνία του 1988 προτείνει μεθόδους βάσει των οποίων ο υπολογιζόμενος κίνδυνος δεν έχει σχέση με τους πραγματικούς οικονομικούς κινδύνους των τραπεζών. Αυτό σημαίνει ότι τα δάνεια σε καλές επιχειρήσεις, με υψηλό δείκτη φερεγγυότητας πρέπει να καλυφθούν στον ίδιο βαθμό με τα ίδια κεφάλαια όπως τα δάνεια σε επιχειρήσεις με μη ποιοτικά οικονομικά και με χαμηλό δείκτη φερεγγυότητας. Δεν γίνεται επομένως διαφοροποίηση ανάλογα με την ποιότητα και τον κίνδυνο κάθε τοποθέτησης.

Πέρα της παραπάνω αδυναμίας, οι διαφόρων τύπου διασφαλίσεις λαμβάνονται υπόψη σε περιορισμένο βαθμό, ενώ νέες τεχνικές κάλυψης κινδύνων, όπως για παράδειγμα τα παράγωγα, δεν λαμβάνονται καθόλου υπόψη.

Εξ αιτίας των παραπάνω αδυναμιών σημείων, η Επιτροπή της Βασιλείας άρχισε μόλις τον Ιανουάριο του 2001 να αναλαμβάνει δράση με στόχο της περαιτέρω τροποποίηση της Συμφωνίας του 1988. Σ’ αυτό, συνέβαλε και το γεγονός ότι κατά την δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν περιπτώσεις που

πιστωτικά ιδρύματα παρουσίασαν ζημιές που οφείλονταν σε ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας τους και όχι στην αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης από αντισυμβαλλόμενο ( πιστωτικός κίνδυνος ) ή στην μεταβλητότητα των παραγόντων αγοράς ( κίνδυνος αγοράς ). Με οδηγό την πτώχευση της άλλοτε κραταιάς τράπεζας BARINGS το 1995 και το σκάνδαλο της BCCI ( Bank of Credit and Commerce International ) το 1991 γεννήθηκε η ανάγκη διαχείρισης του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το εσωτερικό περιβάλλον του τραπεζικού ιδρύματος όπως τα πληροφοριακά συστήματα, τα συστήματα εκπαίδευσης. Γεννήθηκε, λοιπόν, επιπλέον και η ανάγκη διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας της Επιτροπής ήταν η αναθεωρημένη « Συμφωνία της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζικών Ιδρυμάτων » ή BASEL II όπως αλλιώς είναι γνωστή, το περιεχόμενο της οποίας εφαρμόζουν οι τράπεζες από τις αρχές του 2007.

## 3.2 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Το σύμφωνο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια του 1988 όπως τροποποιήθηκε το 1996 για να συμπεριληφθούν και οι κίνδυνοι αγοράς αποτέλεσε κατά το παρελθόν αντικείμενο έντονης κριτικής τόσο από την ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και από τον επιχειρηματικό κόσμο. Η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζοντας την ανάγκη τροποποίησης των διατάξεων του Συμφώνου και προκειμένου να εναρμονιστεί με τις τρέχουσες πρακτικές των τραπεζών δημοσίευσε τον Ιούνιο του 1999 ένα συμβουλευτικό κείμενο με τίτλο « A New Capital Adequacy Framework » ( Ένα νέο κείμενο για την Κεφαλαιακή Επάρκεια ). Χρονολογικά ακολούθησαν και δημοσιεύθηκαν τα

παρακάτω κείμενα διαβούλευσης που καθόρισαν και εξακολουθούν να καθορίζουν την εξέλιξη του Συμφώνου του 1988.

#### Συνοπτική χρονολογική εξέλιξη σταδίων διεργασίας Βασιλείας II

- Ιούνιος 1999 Πρώτο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP1)
- Ιούλιος 2000 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 1 ( QIS1)
- Ιανουάριος 2001 Δεύτερο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP2)
- Απρίλιος 2001 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 2 (QIS2)
- Νοέμβριος 2001 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 2.5 (QIS2.5)
- Οκτώβριος 2002 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 3 (QIS3)
- Μάρτιος 2003 Τρίτο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP3)
- Ιούνιος 2004 Ολοκλήρωση του Συμφώνου
- Δεκέμβριος 2004 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 4 ( QIS4)
- Δεκέμβριος 2005 Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 5 (QIS5)
- Ιανουάριος 2007 Έναρξη ανεπίσημης εφαρμογής
- Αύγουστος 2007 Έκδοση 10 ΠΔΤΕ ενσωμάτωσης από την Τ.τ.Ε
- Ιανουάριος 2008 Έναρξη επίσημης εφαρμογής

Βασικός στόχος του νέου Συμφώνου παραμένει η προώθηση της ασφάλειας και σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και η ενίσχυση των συνθηκών ίσου ανταγωνισμού, αλλά υπάρχουν πλέον και στόχοι όπως είναι:

- Η έμφαση στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης και στη διαφάνεια της αγοράς.
- Η κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων.
- Η σταδιακή σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων με το οικονομικό κεφάλαιο μέσω της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές της αποτίμησης του κινδύνου που πραγματοποιούν οι ίδιες οι τράπεζες.

Σε κάθε περίπτωση η Επιτροπή της Βασιλείας αποβλέπει στην αυξημένη ευαισθησία των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πραγματικού κινδύνου που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Η ευαισθησία αυτή όμως θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων αλλά την ορθότερη ανακατανομή τους. Άλλωστε και η όποια μείωση των κεφαλαιακών υποχρεώσεων αντισταθμίζεται από νέα απαίτηση για τον λειτουργικό κίνδυνο.

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας αφορούν τρεις θεματικές ενότητες:

- Την τροποποίηση του υπολογισμού των ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, με την προσθήκη απαιτήσεων για την κάλυψη έναντι του λειτουργικού κινδύνου.
- Την καθιέρωση διαδικασιών για τον έλεγχο σε μόνιμη βάση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών από της εποπτικές αρχές καθώς και την αναγκαιότητα εδραίωσης εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου που θα παρακολουθούν και θα αξιολογούν την κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας και την εγκυρότητα των μεθόδων υπολογισμού.
- Την ενδυνάμωση της πειθαρχίας που επιβάλλει η αγορά στις τράπεζες μέσω της καθιέρωσης κανόνων δημοσίευσης αναλυτικότερων οικονομικών στοιχείων και κανόνων που αφορούν στις δομές εταιρικής διακυβέρνησης και διοικητικού ελέγχου.

Οι τρεις αυτοί πυλώνες του νέου Συμφώνου είναι αλληλοενισχυόμενοι. Η αποτελεσματικότητα του πρώτου πυλώνα εξαρτάται από την ικανότητα των εποπτικών αρχών να επιβάλλουν την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα. Επίσης οι αυξημένες υποχρεώσεις γνωστοποίησης στοιχείων που απορρέουν από τον τρίτο πυλώνα διαμορφώνουν τα κατάλληλα κίνητρα για την βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

## 3.3 ΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

### 3.3.1 Πυλώνας I – Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων

Η Επιτροπή της Βασιλείας μέσω του πυλώνα I ορίζει τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου.

#### *Πιστωτικός κίνδυνος*

Όσον αφορά τον πρώτο πυλώνα και ειδικότερα τον πιστωτικό κίνδυνο, η Επιτροπή της Βασιλείας βελτιώνει την ισχύουσα Τυποποιημένη Προσέγγιση ( Standardized Approach ), ενώ συγχρόνως συγκεκριμενοποιεί και προωθεί την ανάπτυξη εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης του πιστωτικού κινδύνου με την εισαγωγή δύο εναλλακτικών και κλιμακούμενων προσεγγίσεων: της Θεμελιώδους Προσέγγισης ( Foundation Approach ) και της Εξελιγμένης Προσέγγισης ( Advanced Approach ).

Βασικοί στόχοι της αναθεώρησης του προηγούμενου κανονιστικού πλαισίου είναι αφενός μεν η καλύτερη εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους τραπεζικούς κινδύνους αποφεύγοντας ταυτόχρονα την υπερβολική πολυπλοκότητα, αφετέρου δε η μείωση των κινήτρων αποφυγής

κεφαλαιακών απαιτήσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα. Η επίτευξη των στόχων αυτών θα υλοποιηθεί με τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση των συντελεστών στάθμισης και την αναγνώριση ενός ευρύτερου φάσματος τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου.

### *Λειτουργικός Κίνδυνος*

Η Επιτροπή της Βασιλείας για πρώτη φορά δήλωσε το ενδιαφέρον της περί του λειτουργικού κινδύνου το 1998 με το έγγραφο « Operational Risk Management », επισημαίνοντας ότι η διαχείριση του αποτελεί σημαντική λειτουργία στις σύγχρονες χρηματοοικονομικές αγορές.

Στο νέο πλαίσιο του υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων που προτείνεται από την Επιτροπή της Βασιλείας γίνεται για πρώτη φορά αναφορά στο λειτουργικό κίνδυνο που προβλέπονται ξεχωριστές κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει αντίστοιχων μεθοδολογιών μέτρησης.

### 3.3.2 Πυλώνας II – Διαδικασία εποπτικής εξέτασης

Η διαδικασία της εποπτικής εξέτασης αποτελεί μια από τις καινοτομίες του νέου Συμφώνου. Αντανακλά την μετατόπιση του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών από το επίπεδο της μακροπροληπτικής εποπτείας σε εκείνο της μικροπροληπτικής – παρέχοντας τη δυνατότητα προσωποποιημένης εποπτείας των ιδρυμάτων, οι δραστηριότητες των οποίων ενέχουν μεγαλύτερο συστηματικό κίνδυνο.

### *Στόχοι του πυλώνα II*

Οι βασικοί στόχοι του δεύτερου πυλώνα είναι:

- Η διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης διαδικασιών πιο αποτελεσματικής διαχείρισης των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα.

### ***Βασικές αρχές του πυλώνα II***

Τέσσερις είναι οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται ο δεύτερος πυλώνας:

- Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας και διαμόρφωση στρατηγικής για την διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων.
- Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου της αρτιότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών.
- Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για την κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελάχιστου ορίου (8%) σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα.
- Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση επικείμενου κινδύνου επιδείνωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος.

### ***Ειδικά θέματα του πυλώνα II***



Ο δεύτερος πυλώνας εστιάζεται σε κινδύνους που δεν αντιμετωπίζονται από το υφιστάμενο πλαίσιο καθώς και σε ζητήματα που αποτελούν προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία του πρώτου πυλώνα:

#### A ) Κίνδυνος εισοδημάτων από μεταβολή επιτοκίων

Η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζει τα εσωτερικά συστήματα των τραπεζών ως κύριο εργαλείο μέτρησης του συγκεκριμένου κινδύνου. Το Σεπτέμβριο του 2003 η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε έκθεση αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου εισοδήματος επιτοκίων «Principles for the management of interest rate risk ». Στο κείμενο αυτό αναφέρονται οι βασικές αρχές για την διαχείριση του συγκεκριμένου κινδύνου από τις τράπεζες και οι αρμοδιότητες τη εποπτικής αρχής.

#### B ) Λειτουργικός Κίνδυνος

Κατά τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει της μεθόδου του βασικού δείκτη και της τυποποιημένης μεθόδου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τις εποπτικές αρχές η ενδεχόμενη περιορισμένη αντιπροσωπευτικότητα των ακαθάριστων εσόδων του πιστωτικού ιδρύματος ως δείκτης για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

#### Γ ) Πιστωτικός Κίνδυνος

Κατά τον έλεγχο των διαστάσεων του πιστωτικού κινδύνου θα εξετάζονται παράλληλα ο τρόπος διενέργειας των stress tests, οι λοιποί κίνδυνοι ( νομικός, ρευστότητας ), ο κίνδυνος μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων και η τιτλοποίηση.

### 3.3.3 Πυλώνας III – Πειθαρχία μέσω της αγοράς

Οι τράπεζες με το μεσολαβητικό τους ρόλο καταφέρνουν να αμβλύνουν την ασυμμετρία που χαρακτηρίζει τη σχέση των θετικών και αρνητικών αποταμιευτών, αλλά γεννάται έτσι μία νέα ασυμμετρία μεταξύ της τράπεζας ως εντελοδόχου και του αποταμιευτή – δανειστή ως εντολέα. Βασικό μέτρο πολιτικής για τον μετριασμό των συνεπειών της ασύμμετρης πληροφόρησης αποτελεί η ενίσχυση του πλαισίου γνωστοποίησης στοιχείων.

Η ενίσχυση της επιβαλλόμενης από τους συμμετέχοντες στην αγορά πειθαρχίας προς τη συνετή διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα συνδέεται ως δικαιολογικό αίτημα και με τον ηθικό κίνδυνο που απορρέει από την λειτουργία του δικτύου ασφαλείας του τραπεζικού συστήματος.

Η έννοια της πειθαρχίας της αγοράς θα πρέπει να διακριθεί σε δύο διαφορετικές αλλά αλληλοσυμπληρούμενες έννοιες:

- Άμεση πειθαρχία
- Έμμεση πειθαρχία

Η πρώτη αναφέρεται στην επιρροή που ασκούν οι μετέχοντες στην αγορά στις επιχειρηματικές αποφάσεις της τράπεζας κυρίως μέσω ενός

ευαίσθητου στον κίνδυνο χρηματοπιστωτικού τίτλου που εκδίδει η ίδια η τράπεζα.

Η έμμεση πειθαρχία αφορά στην διαδικασία ενσωμάτωσης στη τιμή των χρεωστικών ή μετοχικών τίτλων του πιστωτικού ιδρύματος δημοσιοποιημένων πληροφοριών πάσης φύσεως.

Ο τελευταίος πυλώνας του νέου Συμφώνου αφορά στην υποχρέωση των τραπεζών να προβαίνουν στη δημοσιοποίηση στοιχείων ποιοτικού και ποσοτικού χαρακτήρα επίρρωση της επιβαλλόμενης πειθαρχίας μέσω της αγοράς προς τους κανόνες συνετούς διαχείρισης των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Σκοπός του τρίτου πυλώνα είναι να παρέχει, λειτουργώντας συμπληρωματικά με τους άλλους δύο, στους συμμετέχοντες στην αγορά τις αναγκαίες πληροφορίες για τον κίνδυνο στους οποίους εκτίθενται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, για τις διαδικασίες διαχείρισης τους καθώς και για την ποιότητα των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κινδύνων. Οι εν λόγω πληροφορίες θα χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές οι οποίοι αξιολογώντας την έκταση έκθεσης σε κίνδυνο θα « τιμωρούν » ή θα « επιβραβεύουν » τα πιστωτικά ιδρύματα.

### 3.4 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στα τέλη Ιουνίου του 2007 δημοσιεύθηκε ο Νόμος 3601/2007 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων

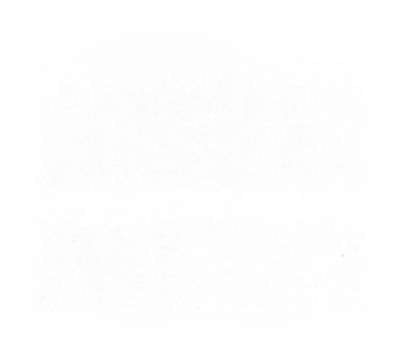
παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις » με τον οποίο ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο οι γενικές αρχές των διατάξεων των κοινοτικών οδηγιών 2006/48/ΕΚ « σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων » και 2006/49/ΕΚ « για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των εταιριών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών ( Ε.Π.Ε.Υ ) », του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εξετάζουν θέματα κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των εταιριών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και προτείνουν νέες μεθόδους άσκησης της εποπτείας από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές, σε ατομική και ενοποιημένη βάση. Οι οδηγίες αυτές βασίζονται στις διατάξεις της συμφωνίας – πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία που εκδόθηκε στις 26 Ιουνίου 2004 και αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα με διεθνή παρουσία και οι οποίες έχουν υποστεί ορισμένες προσαρμογές, ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή τους από το σύνολο του τραπεζικού συστήματος στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Περίπου ένα μήνα αργότερα, στα τέλη Αυγούστου του 2007, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.τ.Ε ), ως επικεφαλής της αρμόδιας εθνικής ρυθμιστικής και εποπτικής αρχής των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα εξέδωσε μια σειρά Πράξεων ( ΠΔΤΕ ), (συνολικά 10, ήτοι από την ΠΔΤΕ 2587 έως και την ΠΔΤΕ 2596 ) για την ενσωμάτωση των ειδικών διατάξεων των ανωτέρω κοινοτικών οδηγιών που αφορούν τα πιστωτικά ιδρύματα.

Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II, καθιερώνει τρεις θεμελιώδεις Πυλώνες εποπτείας:

1. Για τον Πυλώνα I – Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων οι σχετικές ΠΔΤΕ είναι:
  - ΠΔΤΕ 2587/2007: Ορισμός των Ιδίων Κεφαλαίων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα.

- ΠΔΤΕ 2588/2007: Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση.
  - ΠΔΤΕ 2589/2007: Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.
  - ΠΔΤΕ 2590/2007: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τον Λειτουργικό Κίνδυνο.
  - ΠΔΤΕ 2591/2007: Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων για τον Κίνδυνο Αγοράς.
  - ΠΔΤΕ 2593/2007: Υπολογισμός Σταθμισμένων Ανοιγμάτων για Θέσεις σε Τιτλοποίηση.
  - ΠΔΤΕ 2594/2007: Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου.
2. Για τον Πυλώνα II – Διαδικασία εποπτικής εξέτασης οι σχετικές ΠΔΤΕ είναι:
- ΠΔΤΕ 2595/2007: Καθορισμός των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν την Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου ( Δ.Α.Ε.Ε.Κ ) των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης ( Δ.Ε.Α ) από την Τράπεζα της Ελλάδος.
  - ΠΔΤΕ 2596/2007: Εποπτεία και έλεγχος των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.
3. Για τον Πυλώνα III – Πειθαρχία μέσω της αγοράς οι σχετικές ΠΔΤΕ είναι:
- ΠΔΤΕ 2592/2007: Δημοσιοποίηση από τα Πιστωτικά Ιδρύματα εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και την διαχείριση τους.



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

### ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

#### 4.1 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο πιστωτικός κίνδυνος ( credit risk ) είναι ο πρώτος κίνδυνος που εμφανίστηκε στα πιστωτικά ιδρύματα. Παρουσιάστηκε μαζί με τον δανεισμό και ουσιαστικά, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι τους.

Ο πιστωτικό κίνδυνος αναφέρεται στο ενδεχόμενο ένας δανειολήπτης να μην είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις οικονομικές υποχρεώσεις του απέναντι στην τράπεζα. Αιτία αυτής της ανικανότητας μπορεί να είναι η χρεοκοπία, η οικονομική δυσπραγία ή ακόμα και η απροθυμία του να προβεί στην εξόφληση του δανειακού του χρέους.

Βέβαια, όλοι γνωρίζουν ότι μια ενδεχόμενη ασυνέπεια στην αποπληρωμή του χρέους τους μπορεί να έχει και δυσμενέστερες συνέπειες. Πιο συγκεκριμένα, αν μια επιχείρηση η οποία έχει δανειστεί δεν είναι συνεπής στις υποχρεώσεις της προς την τράπεζα με την οποία συνεργάζεται ξέρει ότι δύσκολα θα καταφέρει να δανειστεί ξανά όταν την χρειαστεί καθώς η ασυνέπεια της θα χειροτερεύσει την πιστοληπτική της ικανότητα και θα μειώσει την βαθμολογία της στους σχετικούς πίνακες αναφοράς. Έτσι, είναι κάπως, δυσκολότερο , εξαιτίας και της ευρύτερης διάδοσης των πληροφοριών με την χρησιμοποίηση της νέας τεχνολογίας – internet, διεθνείς βάσης δεδομένων – κάποιος δανειολήπτης να αποφασίσει να καθυστερήσει ή να μην πραγματοποιήσει καθόλου την αποπληρωμή του δανείου που έχει λάβει.

Αυτό το είδος κινδύνου είναι, σε κάθε περίπτωση, και το δυσκολότερο στον υπολογισμό, την πρόβλεψη πιθανών επισφαλειών αλλά και την αντιμετώπιση. Αυτό συμβαίνει σε ένα μεγάλο μέρος γιατί εμπεριέχει και όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες κινδύνων. Επιπλέον, εξαρτάται από κάθε υποψήφιο δανειολήπτη ξεχωριστά και κάθε πελάτης έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά αλλά και νοοτροπία που επηρεάζουν την οικονομική του συμπεριφορά καθιστώντας κάθε περίπτωση απόλυτα διαφορετική και μη συγκρίσιμη με τις άλλες. Έτσι, δεν μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν γενικοί κανόνες όπως στα άλλα είδη.

#### 4.1.1 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Λαμβάνοντας υπόψη τους κανόνες της Βασιλείας I για τον υπολογισμό των στοιχείων που φέρουν κίνδυνο, αυτοί απεικονίζουν τον αληθινό οικονομικό κίνδυνο μιας συναλλαγής μόνο σε περιορισμένη έκταση. Με τη Βασιλεία I, μια θέση με υψηλή αξιοπιστία και χαμηλό κίνδυνο είναι ίδια, σε όρους πιστωτικού κινδύνου, με μια θέση με χαμηλή αξιοπιστία και υψηλό κίνδυνο. Η αλληλοαναιρούμενη φύση των κατηγοριών κινδύνου και των αντίστοιχων σταθμίσεων κινδύνου προέτρεψε την Επιτροπή της Βασιλείας να επιδιώξει να αντικαταστήσει τον υπάρχοντα τρόπο υπολογισμού με έναν που να έχει μεγαλύτερη διαφοροποίηση και ευαισθησία στον κίνδυνο.

Η Επιτροπή της Βασιλείας με την Βασιλεία II εισηγείται εναλλακτικές μεθόδους υπολογισμού των ελάχιστων απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Αυτές οι μέθοδοι είναι:



- Τυποποιημένη Προσέγγιση
- Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων

#### 4.1.2 ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2588/2007 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σε ατομική και ενοποιημένη βάση σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση ισούνται με το 8% των σταθμισμένων ανοιγμάτων.

Σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση, το σταθμισμένο κατά κίνδυνο άνοιγμα υπολογίζεται ως το γινόμενο της αξίας του ανοίγματος πολλαπλασιασμένο με τον κατάλληλο συντελεστή στάθμισης.

#### ***ΑΞΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ***

Για τα στοιχεία εντός ισολογισμού των πιστωτικών ιδρυμάτων που εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ ) ως αξία ανοίγματος νοείται η αξία με την οποία τα στοιχεία αποτιμώνται στις οικονομικές καταστάσεις. Για τα πιστωτικά ιδρύματα που εφαρμόζουν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, τα ανοίγματα αποτιμώνται στην εναπομένουσα, μετά την αφαίρεση των ειδικών προβλέψεων απομείωσης, αξίας τους.

Για τα στοιχεία εκτός ισολογισμού η αξία ανοίγματος ισούται:

- Το 100% της λογιστικής αξίας για στοιχείο υψηλού κινδύνου.
- Το 50% της λογιστικής αξίας για στοιχείο μεσαίου κινδύνου.
- Το 20% της λογιστικής αξίας για στοιχείο μέτριου κινδύνου.

- Το 0% της λογιστικής αξίας για στοιχείο χαμηλού κινδύνου.

Για τα ομόλογα και δάνεια του χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών μέσων, η αξία ανοίγματος ισούται με το αποσβεσμένο κόστος αντί της εύλογης αξίας.

Για τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, η αξία του ανοίγματος προσδιορίζεται σύμφωνα με μία από τις μεθοδολογίες που περιγράφονται στην ΠΔΤΕ 2594/2007 σχετικά με τον Κίνδυνο Αντισυμβαλλομένου λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα συμβάσεων ανανέωσης και άλλων συμψηφιστικών συμφωνιών.

### ***ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ***

Κάθε χρηματοδοτικό άνοιγμα κατατάσσεται από το πιστωτικό ίδρυμα ως άνοιγμα έναντι:

- Κεντρικών κυβερνήσεων ή κεντρικών τραπεζών.
- Αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών.
- Διοικητικών φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων.
- Ίδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- Μητρικών εταιρειών, θυγατρικών ή θυγατρικών της μητρικής εταιρείας.
- Πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης.
- Διεθνών οργανισμών.
- Επιχειρήσεων.
- Λιανικής τραπεζικής.
- Εξασφαλιζόμενα με ακίνητη περιουσία.
- Σε καθυστέρηση.
- Υπαγόμενα σε κανονιστικές κατηγορίες υψηλού κινδύνου.
- Μετοχές και συμμετοχές.

- Καλυμμένα Ομόλογα.
- Θέσεις σε τιτλοποίηση.
- Με βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.
- Μερίδια Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων ( ΟΣΕ ).
- Λοιπά ανοίγματα.

### **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ**

#### **Ανοίγματα έναντι κεντρικών κυβερνήσεων/ κεντρικών τραπεζών**

Κατατάσσονται σε βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας με βάση την πιστοληπτική αξιολόγηση τους καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α., και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	0%	20%	50%	100%	100%	150%

Πίνακας 1. Ανοίγματα έναντι κεντρικών κυβερνήσεων / κεντρικών τραπεζών

Τα ανοίγματα έναντι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας σταθμίζονται κατά 0%, ενώ έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών που δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, σταθμίζονται κατά 100%. Στα αντίστοιχα ανοίγματα κρατών – μελών της Ε.Ε εκπεφρασμένα και χρηματοδοτούμενα σε εθνικό νόμισμα, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 0%. Στα αντίστοιχα των εκτός Ε.Ε χωρών – μελών της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης τον οποίον εφαρμόζουν οι τοπικές αρχές.

**Ανοίγματα έναντι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών**

Κατατάσσονται στην βαθμίδα στην οποία κατατάσσονται τα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας τους και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Πίνακας 2. Ανοίγματα έναντι Ο.Τ.Α, περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών

Τα ανοίγματα αυτά σε χώρες για τις οποίες η κεντρική κυβέρνηση δεν κατατάσσεται σε βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας, σταθμίζονται κατά 100%.

#### **Ανοίγματα έναντι διοικητικών φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων**

Κατατάσσονται στην βαθμίδα στην οποία κατατάσσονται τα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας τους και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Πίνακας 3. Ανοίγματα έναντι διοικητικών φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων

Στα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα που εδρεύουν σε χώρες για τις οποίες η Κεντρική Κυβέρνηση δεν κατατάσσεται σε κάποια βαθμίδα, εφαρμόζεται συντελεστής 100%.

#### **Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα άνω των 3 μηνών**

Κατατάσσονται σε βαθμίδα με βάση την πιστοληπτική τους αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής Στάθμισης	20%	50%	50%	100%	100%	150%

Πίνακας 4. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική ληκτότητα άνω των 3 μηνών

Σε όσα δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, εφαρμόζεται ο μεγαλύτερος συντελεστής μεταξύ του 50% και του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας από τις αρμόδιες αρχές της οποίας έχει λάβει άδεια λειτουργίας το εν λόγω ίδρυμα.

**Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα μικρότερη ή ίση των 3 μηνών**

Για όσα η αρχική πραγματική ληκτότητα είναι μικρότερη ή ίση των 3 μηνών, για τα οποία είτε υπάρχει αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α για τον εκδότη, σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής Στάθμισης	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Πίνακας 5. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα μικρότερη ή ίση των 3 μηνών

Σε όσα δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, εφαρμόζεται ο μεγαλύτερος συντελεστής μεταξύ του 20% και του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας από τις αρμόδιες αρχές της οποίας έχει λάβει άδεια λειτουργίας το εν λόγω ίδρυμα.

**Λοιπά ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα**

Στις επενδύσεις σε μετοχές ή σε στοιχεία εποπτικών κεφαλαίων που εκδίδονται από ιδρύματα του χρηματοπιστωτικού τομέα εφαρμόζεται συντελεστής 100%, εκτός αν αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια.

Όταν ένα τέτοιο άνοιγμα διατηρείται υπό την μορφή ελάχιστων αποθεματικών που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ), η Τράπεζα της Ελλάδος επιτρέπει την εφαρμογή του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της ίδιας.

#### **Ανοίγματα έναντι μητρικών εταιρειών, θυγατρικών ή θυγατρικών της μητρικής εταιρείας**

Ανοίγματα τέτοιου τύπου για πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, σταθμίζονται με 0%.

#### **Ανοίγματα έναντι Πολυμερών Τραπεζών Ανάπτυξης**

Αυτά αντιμετωπίζονται όπως τα ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα. Τα ανοίγματα έναντι των πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης, σταθμίζονται κατά 0%.

#### **Ανοίγματα έναντι Διεθνών Οργανισμών**

Τα ανοίγματα έναντι των παρακάτω Διεθνών Οργανισμών σταθμίζονται κατά 0%.

Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

Πίνακας 6. Διεθνείς Οργανισμοί

#### **Ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων**

Κατατάσσονται σε βαθμίδα με βάση την πιστοληπτική τους αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α.

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	150%

Πίνακας 7. Ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων

Στα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων τα οποία δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, εφαρμόζεται ο υψηλότερος συντελεστής μεταξύ του 100% και του συντελεστή της κεντρικής κυβέρνησης.

#### **Ανοίγματα λιανικής τραπεζικής**

Όσα πληρούν τα κριτήρια ένταξης στην κατηγορία αυτή σταθμίζονται κατά 75%.

#### **Λοιπά ανοίγματα που εξασφαλίζονται με ακίνητη περιουσία**

Λοιπά ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με εγγεγραμμένο βάρος επί ακινήτων, σταθμίζονται κατά 100%.

#### **Ανοίγματα που εξασφαλίζονται με εγγεγραμμένα βάρη επί κατοικιών**

Ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως με εγγεγραμμένο βάρος επί αποπερατωμένων κατοικιών σταθμίζονται κατά 35%. Ανοίγματα τα οποία είναι πλήρως και καθ' ολοκληρία, εξασφαλισμένα με υποθήκες επί ακινήτων αυτής της κατηγορίας και βρίσκονται σε άλλο κράτος – μέλος της Ε.Ε, σταθμίζονται κατά 35%.

#### **Ανοίγματα που εξασφαλίζονται με εγγεγραμμένα βάρη επί εμπορικών ακινήτων**

Ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με βάρος που έχει εγγραφεί επί ήδη αποπερατωμένων γραφείων ή ξενοδοχείων ή οικοπέδων

εντός σχεδίου πόλεως, που βρίσκονται στην Ελλάδα, σταθμίζονται κατά 50%. Στις περιπτώσεις πράξεων χρηματοδοτικής μίσθωσης στα οποία το πιστωτικό ίδρυμα είναι εκμισθωτής, ο δε μισθωτής έχει δικαίωμα αγοράς του ακινήτου, σταθμίζονται κατά 50% υπό τον όρο ότι το πιστωτικό ίδρυμα παρακρατεί την κυριότητα του ακινήτου και η απαίτηση του καλύπτεται πλήρως. Αντίστοιχα, ισχύουν και τα ανωτέρω, σχετικά με τα εμπορικά ακίνητα εκτός Ελλάδος.

### **Απαιτήσεις σε καθυστέρηση**

Στο μη καλυμμένο με εξασφαλίσεις τμήμα απαιτήσεων, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 150% εάν οι προβλέψεις απομείωσης, που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω απαίτηση αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 20% του μη καλυμμένου με εξασφαλίσεις τμήματος της απαίτησης προ προβλέψεων, ή 100% εάν οι προβλέψεις απομείωσης αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20% του μη καλυμμένου με εξασφαλίσεις τμήματος της απαίτησης προ προβλέψεων.

Οι απαιτήσεις ή το τμήμα των απαιτήσεων, που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με κατοικίες οι οποίες παρουσιάζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, σταθμίζονται είτε με συντελεστή 100%, εάν οι προβλέψεις απομείωσης που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω πιστοδότηση αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 20% του συνόλου της απαίτησης προ προβλέψεων, είτε 50%, εάν οι προβλέψεις που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω πιστοδότηση αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20% του συνόλου της απαίτησης προβλέψεων. Τέλος, το τμήμα της απαίτησης που δεν καλύπτεται πλήρως με κατοικίες, σταθμίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω. Οι απαιτήσεις ή το τμήμα των απαιτήσεων που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με εμπορικά ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ελλάδα και οι οποίες παρουσιάζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, σταθμίζονται κατά 100%.

### **Ανοίγματα υπαγόμενα σε κανονιστικές κατηγορίες υψηλού κινδύνου**



Εφαρμόζεται συντελεστής 150%. Επίσης τα ανοίγματα της κατηγορίας αυτής, εφόσον δεν είναι σε καθυστέρηση, ανάλογα υπόκεινται σε συντελεστή στάθμισης είτε 100%, είτε 50%.

### **Μετοχές και συμμετοχές**

Τα χαρτοφυλάκια μετοχών και συμμετοχών, οι οποίες δεν αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια σταθμίζονται κατά 100%.

### **Ανοίγματα με την μορφή καλυμμένων ομολόγων**

Στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής που, βασίζεται σε αυτόν που εφαρμόζεται στα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων που τα εκδίδει. Εφαρμόζεται η ακόλουθη αντιστοιχία μεταξύ συντελεστών στάθμισης :

1. Εάν ο συντελεστής για τα ανοίγματα έναντι του ιδρύματος είναι 20%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής 10%.
2. Αντίστοιχα για τα 50% , στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής 20%.
3. Αντίστοιχα για τα 100%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής 50%.
4. Αντίστοιχα για τα 150%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής 100%.

### **Ανοίγματα από θέσεις σε τιτλοποίηση**

Υπολογίζεται σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2593/2007.

### **Ανοίγματα με βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων**

Για όσα υπάρχει ειδική βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α., εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	150%	150%	150%

Πίνακας 8. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων με βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση από Ε.Ο.Π.Α

### **Ανοίγματα υπό μορφή μεριδίων σε Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων**

Εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%, ενώ για όσα υπάρχει πιστοληπτική αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α εφαρμόζεται συντελεστής ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	150

Πίνακας 9. Ανοίγματα υπό μορφή μεριδίων σε ΟΣΕ

Τα πιστωτικά ιδρύματα πληρούν αθροιστικά συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας, μπορούν να προσδιορίζουν το συντελεστή στάθμισης για ένα ΟΣΕ ως εξής:

- Εάν το πιστωτικό ίδρυμα έχει πλήρη γνώση της σύνθεσης των επενδύσεων του ΟΣΕ, μπορεί να υπολογίσει ένα μέσο συντελεστή στάθμισης για τα μερίδια του ΟΣΕ με βάση τις επενδύσεις του.
- Στις περιπτώσεις που το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει γνώση της σύνθεσης των επενδύσεων του ΟΣΕ, μπορεί να υπολογίσει το μέσο συντελεστή στάθμισης για τα μερίδια του ΟΣΕ, με την παραδοχή ότι ο ΟΣΕ επενδύει πρώτα, στο μεγαλύτερο βαθμό, που επιτρέπεται από το σκοπό του, στις κατηγορίες ανοιγμάτων για τις οποίες προβλέπεται η υψηλότερη κεφαλαιακή απαίτηση και στη συνέχεια επενδύει με φθίνουσα σειρά έως το ανώτατο συνολικό όριο των επενδύσεων.

### **Άλλα στοιχεία**

Στα ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%.

Στα προπληρωθέντα έξοδα και τα μη εισπραχθέντα έσοδα για τα οποία το ίδρυμα δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει τον αντισυμβαλλόμενο, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%.

Στα μετρητά που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 20%, ενώ στα μετρητά στο ταμείο και στα εξομοιούμενα με αυτό στοιχεία εφαρμόζεται συντελεστής 0%.

Στα αποθέματα χρυσού, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 0%.

Στα ανοίγματα για τα οποία δεν προβλέπεται διαφορετικά, όσον αφορά τον προσδιορισμό του συντελεστή στάθμισης, εφαρμόζεται συντελεστής 100%.

## **4.1.3 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΩΝ**

Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2589/2007 τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιήσουν την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Π.Ε.Δ) κατόπιν ειδικής άδειας από την Τ.τ.Ε. Η εν λόγω άδεια παρέχεται μόνο εφόσον πιστοποιηθεί ότι τα συστήματα που εφαρμόζονται για την διαχείριση και τη διαβάθμιση των ανοιγμάτων που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο, είναι έγκυρα και εφαρμόζονται με ακεραιότητα.

Όσα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν την Π.Ε.Δ για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου, την εφαρμόζουν για όλα τα χρηματοδοτικά ανοίγματα, καθώς και τα χρηματοδοτικά ανοίγματα οποιαδήποτε μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών αυτής.

Επίσης, αν ένα πιστωτικό ίδρυμα παύσει να ανταποκρίνεται επαρκώς, υποχρεούται να το γνωστοποιήσει στην Τράπεζα της Ελλάδος και να της υποβάλλει χρονοδιάγραμμα ενεργειών για να την σύντομη επάνοδο του σε κατάσταση συμμόρφωσης.

### ***ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ Π.Ε.Δ***

Κάθε χρηματοδοτικό άνοιγμα κατατάσσεται από το πιστωτικό ίδρυμα ως άνοιγμα έναντι:

- Κεντρικών κυβερνήσεων ή κεντρικών τραπεζών
- Ιδρυμάτων
- Επιχειρήσεων
- Λιανικής τραπεζικής
- Μετοχές και συμμετοχές
- Θέσεις σε τιτλοποίηση
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού που δεν αφορούν πιστώσεις

### ***ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ***

Ως Σύστημα Διαβάθμισης νοείται το σύνολο των μεθοδολογιών, διαδικασιών, ελέγχων, συστημάτων πληροφορικής και βάσεων δεδομένων που υποστηρίζουν την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου και την ταξινόμηση των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων σε βαθμίδες κινδύνου ή σε ομάδες με ομοειδή χαρακτηριστικά κινδύνου καθώς και την ποσοτικοποίηση των παραμέτρων κινδύνου. Η συνέπεια της ταξινόμησης θα ισχύει για όλες τις σχετικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, τις διοικητικές μονάδες και τις γεωγραφικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται το πιστωτικό ίδρυμα.

## **ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ**

Οι τιμές των μεταβλητών που εισάγονται στην Π.Ε.Δ για τον υπολογισμό των σταθμισμένων ποσών αναμενόμενης ζημιάς είναι:

- Πιθανότητα Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default – PD).
- Αναμενόμενη Ποσοστιαία Ζημιά σε Περίπτωση Αθέτησης Υποχρέωσης (Loss Given Default – LGD).
- Αξία Ανοίγματος
- Υπολειπόμενη Αξία (Effective Maturity – M)

## **ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΥ**

Ως πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου ορίζεται είτε το γεγονός ότι το πιστωτικό ίδρυμα θεωρεί ότι ο πιστούχος είναι ευλόγως πιθανό να μην εκπληρώσει στο σύνολο τους τις υποχρεώσεις πληρωμών του, είτε ότι ο πιστούχος έχει εμφανίσει ουσιαστική καθυστέρηση (άνω των 90 ημερών) στην αποπληρωμή κάποιας εκ των υποχρεώσεων του. Για τον υπολογισμό των ημερών καθυστέρησης στην αποπληρωμή των υποχρεώσεων του διευκρινίζονται ότι:

- Για πιστώσεις με τη μορφή αλληλόχρεου λογαριασμού και άλλες πιστώσεις με βάση εγκεκριμένο όριο, θεωρείται ότι υπάρχει καθυστέρηση από την ημέρα που ο πιστούχος υπερβεί το εγκεκριμένο όριο, ειδοποιηθεί ότι διαθέτει όριο χαμηλότερο από το τρέχον υπόλοιπο ή έχει πιστωθεί χωρίς έγκριση και το σχετικό ποσό είναι ουσιαστικό.
- Σε περίπτωση που υπάρχουν τακτές συμβατικές ημερομηνίες πληρωμών, η μη τήρηση αυτών θα πρέπει να θεωρηθεί ένδειξη πιθανότητας μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του πιστούχου.

- Για ανοίγματα μέσω πιστωτικών καρτών η ημερομηνία πληρωμής της δόσης θα αποτελεί την έναρξη της περιόδου μέτρησης των ημερών καθυστέρησης.

Η εκτίμηση της PD γίνεται με βάση το μακροχρόνια μέσο όρο των ετήσιων ποσοστών αθέτησης που παρατηρήθηκαν στην εκάστοτε βαθμίδα. Το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί είτε να σχετίζει ή αντιστοιχίζει τις βαθμίδες του εσωτερικού συστήματος διαβάθμισης με την κλίμακα διαβάθμισης ενός Ε.Ο.Π.Α και αποδίδει στη συνέχεια σε αυτές το ποσοστό αθέτησης των βαθμίδων της κλίμακας Ε.Ο.Π.Α είτε να χρησιμοποιεί στατιστικά υποδείγματα για την πρόβλεψη της PD.

Για την εκτίμηση της PD θα χρησιμοποιείται ιστορική χρονολογική σειρά η οποία θα καλύπτει τουλάχιστον 5 έτη. Εάν υπάρχει διαθέσιμη μεγαλύτερη χρονολογική σειρά, για οποιαδήποτε πηγή από αυτές που το πιστωτικό ίδρυμα έχει αποφασίσει να χρησιμοποιήσει και τα αντίστοιχα δεδομένα είναι κατάλληλα, θα χρησιμοποιείται αυτή η μεγαλύτερη ιστορική περίοδος. Η εκτίμηση γι' αυτήν την PD δεν μπορεί να λαμβάνεται μικρότερη του 0,03%. Η εκτίμηση της PD πιστούχων που βρίσκονται ήδη σε αθέτηση είναι 100%.

#### ***ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΗ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΖΗΜΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΘΕΤΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΩΣΗΣ ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΥ LGD***

Η ποσοστιαία ζημιά προκύπτει από το ποσοστό ανάκτησης του αξίας του ανοίγματος και την στιγμή της αθέτησης εκ μέρους του αντισυμβαλλόμενου.

Για τα ανοίγματα που είναι ήδη σε αθέτηση, η LGD προκύπτει ως άθροισμα της αναμενόμενης ζημιάς με βάση την καλύτερη εκτίμηση του πιστωτικού ιδρύματος, κάτω από τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και της ενδεχόμενης επιπρόσθετης μη αναμενόμενης ζημιάς κατά τη διάρκεια της περιόδου ρευστοποίησης.

Τα πιστωτικά ιδρύματα εκτιμούν την LGD με βάση το σταθμισμένο μέσο όρο των πραγματοποιηθεισών ποσοστιαίων ζημιών, λαμβάνοντας υπόψη ως σταθμίσεις όλες τις παρατηρηθείσες αθετήσεις.

### **ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΗ ΛΕΞΙΑ – ΛΗΚΤΟΤΗΤΑ (M)**

Προφανής είναι η σημασία και της ληκτότητας που συνίσταται στο γεγονός ότι όσο μεγαλύτερη είναι αυτή τόσο μεγαλύτερος είναι και ο πιστωτικός κίνδυνος που φέρει το άνοιγμα.

Τα πιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν τις εξής τιμές:

- 0,5 έτη για ανοίγματα από συναλλαγές επαναγορά και από συναλλαγές δανειοδοσίας ή δανειοληψίας τίτλων ή εμπορευμάτων.
- 2,5 έτη για όλα τα υπόλοιπα ανοίγματα.

Για παράγωγα, που υπάγονται σε σύμβαση – πλαίσιο συμψηφισμού, το M είναι το μικρότερο μεταξύ του 1 έτους και της σταθμισμένης μέσης εναπομένουσας ληκτότητας του ανοίγματος. Επίσης όσα είναι πλήρως ή σχεδόν πλήρως καλυπτόμενα από εξασφαλίσεις και από συναλλαγές δανεισμού περιθωρίου, το M είναι το μεγαλύτερο μεταξύ των 10 ημερών και της σταθμισμένης μέσης εναπομένουσας ληκτότητας των συναλλαγών. Για κάθε άλλο μέσο ή εάν το πιστωτικό ίδρυμα δεν είναι σε θέση να υπολογίσει το M, η τιμή του M είναι το μικρότερο μεταξύ του 1 έτους και του ανώτατου χρονικού διαστήματος που έχει ακόμα στη διάθεση του ο οφειλέτης για να εκπληρώσει πλήρως τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

## **4.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ**

Ο λειτουργικός κίνδυνος αναφέρεται στις απώλειες που μπορεί να προκύψουν λόγω ανεπάρκειας των συστημάτων και των εσωτερικών ελέγχων, των ανθρώπινων σφαλμάτων, αποτυχιών του management και ενδεχόμενων δυσχερειών μεταξύ των βασικών παραγόντων της εταιρικής διακυβέρνησης (μετόχων, διευθυντικών στελεχών ή εκπροσώπων εργαζομένων). Τέτοια προβλήματα μπορεί να προκύψουν από την αδυναμία ανάληψης προληπτικής δράσης.

Ένα σημαντικό είδος λειτουργικού κινδύνου αφορά στον τεχνολογικό κίνδυνο, δηλαδή στον κίνδυνο βλάβης ή ανεπάρκειας των συστημάτων τεχνολογίας πληροφορικής. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη προστασίας των συστημάτων από ενδογενείς δυσχέρειες ή εξωτερικές παρεμβάσεις. Άλλες όψεις του λειτουργικού κινδύνου μπορούν να προκύψουν από εξωτερικούς παράγοντες όπως πυρκαγιές, σεισμούς ή άλλες φυσικές καταστροφές.

Ο ανωτέρω ορισμός επιδέχεται πολλές προσαρμογές ή ακόμα και διατύπωση διαφορετικής έμφασης σε διάφορα σημεία ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε τράπεζας. Μπορούμε να θεωρήσουμε, ωστόσο, ένα ικανοποιητικό ορισμό σε επίπεδο κλάδου.

Η Επιτροπή της Βασιλείας συμπεριλαμβάνει στον ορισμό του λειτουργικού κινδύνου και τον νομικό κίνδυνο. Ο τελευταίος προκύπτει από τις συχνές αλλαγές του νομικού πλαισίου που διέπει την λειτουργία των τραπεζών επηρεάζοντας την κερδοφορία των τραπεζικών ιδρυμάτων. Για παράδειγμα μια δικαστική απόφαση που αφορά σε μια συγκεκριμένη τράπεζα μπορεί να έχει ευρύτερες επιπτώσεις για τη διευθέτηση σημαντικών τραπεζικών ζητημάτων στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος. Οι εσφαλμένες νομικές συμβουλές ή η πλυμμελής νομική τεκμηρίωση ( π.χ αποδεικτικά στοιχεία, υποστηρικτικό υλικό κ.τ.λ ) μπορεί να οδηγήσουν σε απώλεια αξίας. Επιπλέον, οι τράπεζες πρέπει να διευρύνουν με προσοχή το νομικό κίνδυνο, όταν αναπτύσσουν νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα ή εισάγουν νέους τύπους συναλλαγών ή δραστηριοποιούνται διεθνώς. Το εποπτικό πλαίσιο για τις τραπεζικές δραστηριότητες διαφέρει ευρύτατα μεταξύ χωρών και μπορεί να επιδέχεται διαφορετικών ερμηνειών. Η κακή κατανόηση από μια ξένη τράπεζα του εποπτικού πλαισίου που διέπει το



τραπεζικό σύστημα μιας χώρας μπορεί να οδηγήσει στην επώδυνων κυρώσεων.

#### 4.2.1 ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Αναφορικά με το πλαίσιο του 1988, η Επιτροπή της Βασιλείας ισχυρίζεται ότι τα ποσοστά στάθμισης κεφαλαιακών απαιτήσεων που έχει καθορίσει και που συσχετίζονται περισσότερο με τον πιστωτικό κίνδυνο, ήταν σκόπιμα υψηλότερα για να καλύπτουν παράλληλα και « άλλης μορφής κινδύνους » εκτός από τους πιστωτικούς. Καθώς στο νέο Σύμφωνο προτείνονται συγκεκριμένες μεθοδολογίες αποκλειστικά για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου μένουν ακάλυπτοι αυτοί η άλλης μορφής κίνδυνοι.

Η Επιτροπή της Βασιλείας εισηγείται τρεις εναλλακτικές μεθοδολογίες υπολογισμού των ελάχιστων απαιτήσεων που απαιτούνται για την κάλυψη έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

Αυτές οι μέθοδοι είναι:

1. Μέθοδος του Βασικού Δείκτη ( Basic Indicator Approach )
2. Τυποποιημένη Μέθοδος ( Standardised Approach )
3. Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης

Με το να προτείνει ένα εύρος προσεγγίσεων, η Επιτροπή επιτρέπει στις τράπεζες να διαλέξουν την πιο κατάλληλη ως προς το μέγεθος της τράπεζας,

την πολυπλοκότητα των λειτουργιών της και τη φύση των κινδύνων της. Η δυναμικότητα του ανταγωνισμού, οι πιέσεις των εποπτικών αρχών και άλλοι παράγοντες θα καθορίσουν την επιλογή της μεθόδου.

Η Επιτροπή προτείνει την πρώτη μέθοδο μόνο για τις τράπεζες με μικρό εύρος δραστηριοτήτων και περιορισμένη τοπική παρουσία, ενώ ενθαρρύνει τις υπόλοιπες να χρησιμοποιούν την εναλλακτική μέθοδο. Η ενθάρρυνση υλοποιείται μέσω των σημαντικά μικρότερων κεφαλαιακών απαιτήσεων που υπολογίζονται με την τρίτη μέθοδο συγκριτικά με την πρώτη. Επειδή όμως για την εφαρμογή της τρίτης μεθόδου απαιτείται σημαντικό χρονικό διάστημα (μέχρι να υπάρξει η απαραίτητη υποδομή ) προτείνεται ως μεταβατικό στάδιο η χρησιμοποίηση της δεύτερης μεθόδου.

#### 4.2.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ

Με την προσέγγιση αυτή, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου ανέρχονται στο 15% του Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/2007. Ως Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος ορίζεται ο μέσος όρος των τριών τελευταίων ετών, πριν την ημερομηνία αναφοράς, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων (Gross Operating Income – GOI ). Ο Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος υπολογίζεται ως άθροισμα των ετήσιων παρατηρήσεων, για τις οποίες υπάρχουν θετικά μεγέθη διαιρούμενο με το πλήθος τους. Δηλαδή εάν για κάποια παρατήρηση τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα είναι αρνητικά ή μηδενικά, το μέγεθος αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του μέσου όρου.

Τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται ως το άθροισμα των στοιχείων του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης. Τα στοιχεία, που

αποτελούν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα υπολογίζονται πριν την αφαίρεση των προβλέψεων ( γενικών και ειδικών ) και των λειτουργικών εξόδων. Τα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνουν τα έξοδα εξωτερικής ανάθεσης υπηρεσιών ( outsourcing ) σε επιχειρήσεις που δεν είναι μητρικές ή θυγατρικές του πιστωτικού ιδρύματος. Τα έξοδα για την εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών επιτρέπεται να μειώνουν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έξοδα, αν καταβάλλονται σε επιχειρήσεις που εποπτεύονται ισοδυνάμως με πιστωτικά ιδρύματα. Επίσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές από την πώληση στοιχείων που δεν ανήκουν στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, τα έκτακτα ή μη επαναλαμβανόμενα έσοδα και τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες.

#### 4.2.3 ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Για την υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος βεβαίωση ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της.

Απαιτούμενα ποιοτικά κριτήρια για την υιοθέτηση της Τυποποιημένης Προσέγγισης:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα να διαθέτουν ξεχωριστή και επαρκώς στελεχωμένη μονάδα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν ένα τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες συστηματικής παρακολούθησης των δεδομένων που σχετίζονται

με το λειτουργικό κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρησης των ζημιών που υπέστη το πιστωτικό ίδρυμα σε Βάση Δεδομένων.

- Το σύστημα παρακολούθησης και διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου, θα υπόκειται σε τακτική επανεξέταση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔΤΕ 2577/2006.
- Το σύστημα παρακολούθησης και διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα είναι ενσωματωμένο στη γενικότερη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να υιοθετήσουν ένα σύστημα αναφορών.

Τα πιστωτικά ιδρύματα αφού κατανέμουν τις δραστηριότητες τους στις κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που παρατίθενται στον πίνακα, υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, ως τον μέσο όρο των τριών τελευταίων ετών των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων σταθμισμένων με τους συντελεστές του πίνακα. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να αναπτύξουν και να τεκμηριώσουν γραπτώς συγκεκριμένες πολιτικές για την κατηγοριοποίηση.

Κατηγορία Επιχειρηματικής Δραστηριότητας	Δραστηριότητες ανά κατηγορία	Συντελεστής
	<p>Αναδοχή ή / και τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων ( με ανάληψη του κινδύνου αγοράς )</p> <p>Υπηρεσίες συνδεδεμένες με την αναδοχή</p> <p>Υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών</p> <p>Υπηρεσίες συμβουλών σε επιχειρήσεις για θέματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής και συναφή θέματα, συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων</p> <p>Έρευνα επενδύσεων και χρηματοοικονομική</p>	<p>18 %</p>

<p>Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις</p> <p>( Corporate Finance )</p>	<p>ανάλυση, καθώς και κάθε άλλη μορφή γενικών συστάσεων σχετικά με συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα</p>	
<p>Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων</p> <p>( Trading and Sales )</p>	<p>Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών</p> <p>Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα</p> <p>Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων ( χωρίς Ανάλυση κινδύνου αγοράς )</p> <p>Εκμετάλλευση πολυμερών συστημάτων διαπραγμάτευσης τίτλων</p> <p>Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές χρηματαγορές</p>	<p>18 %</p>
<p>Λιανική τραπεζική</p> <p>( Retail Banking )</p>	<p>Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων</p> <p>Χορηγήσεις</p> <p>Χρηματοδοτική μίσθωση</p> <p>Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων</p>	<p>12 %</p>
	<p>Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων</p>	<p>15 %</p>

Εμπορική τραπεζική ( Commercial Banking )	Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων	
Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών ( Payment and Settlement)	Πράξεις διενέργειας πληρωμών περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής	18 %
Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης ( Agency Services )	Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών, περιλαμβανομένης της θεματοφυλακής και συναφών υπηρεσιών όπως η διαχείριση διαθέσιμων / εξασφαλίσεων	15 %
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων ( Asset Management )	Διαχείριση χαρτοφυλακίου Διαχείριση Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων ( ΟΣΕ ) Άλλες μορφές διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων	12 %
Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής ( Retail Brokerage )	Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (χωρίς ανάληψη κινδύνου ) Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών	12 %

Πίνακας 10. Δραστηριότητες ανά τομέα

Η ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

- Όλες οι λειτουργίες ενός πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να αντιστοιχίζονται σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματιών δραστηριοτήτων χωρίς επικαλύψεις.
- Οι δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν σε κάποια από αυτές, αλλά αποτελούν υποστηρικτικές λειτουργίες, θα ταξινομούνται στην κατηγορία δραστηριότητας που υποστηρίζουν.
- Αν οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα για περισσότερες τις μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, θα πρέπει να προσδιορίζονται από τα πιστωτικά ιδρύματα αντικειμενικά κριτήρια για την κατηγοριοποίηση τους.
- Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η κατηγοριοποίηση μιας λειτουργίας, τότε αυτή θα λαμβάνει τον υψηλότερο συντελεστή ( 18% ). Τον ίδιο και οι τυχόν υποστηρικτικές σε αυτή λειτουργίες.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιούν τις δικές τους μεθοδολογίες εσωτερικής τιμολόγησης για την κατανομή των εσόδων ανά τομέα δραστηριότητας.
- Η ταξινόμηση δραστηριοτήτων πρέπει να είναι συμβατή με τους ορισμούς των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου και κινδύνου αγοράς.
- Η διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος είναι υπεύθυνη για την διαμόρφωση πολιτικής αντιστοίχισης των Σχετικών Δεικτών και των τομέων δραστηριότητας.
- Η διαδικασία αντιστοίχισης θα πρέπει να υπόκειται σε ανεξάρτητη επανεξέταση.

Ως Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος ορίζονται τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα κατά κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά έτος, όπως υπολογίζονται και για την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη.

## **ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Στο πλαίσιο της Τυποποιημένης Προσέγγισης και κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδος, τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να κάνουν χρήση Εναλλακτικού Σχετικού Δείκτη για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της λιανικής και της εμπορικής τραπεζικής, εφόσον τηρούνται και κάποιες ειδικές προϋποθέσεις.

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται είναι οι εξής:

- Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να δραστηριοποιείται σημαντικά στη λιανική ή την εμπορική τραπεζική, από τις οποίες προέρχεται τουλάχιστον το 90% του τριετούς μέσου όρου των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων. Στην περίπτωση που ο τριετής μέσος όρος μειωθεί κάτω από το 90% για κάποιο έτος, τότε και μόνο για αυτό το έτος, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιτρέψει στο πιστωτικό ίδρυμα να εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί τον Εναλλακτικό Σχετικό Δείκτη, με την προϋπόθεση ότι αυτό θα παρουσιάσει στοιχεία ότι δεν έχει αλλάξει προσανατολισμό ως προς την σύσταση του χαρτοφυλακίου του και ότι αυτή η πτώση είναι καθαρά συγκυριακή.
- Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να έχει επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν κατά την κρίση της Τράπεζας της Ελλάδος ότι ένα σημαντικό ποσοστό των δραστηριοτήτων λιανικής ή εμπορικής τραπεζικής αποτελείται από δάνεια που σχετίζονται με υψηλή πιθανότητα αθέτησης, καθώς και ότι η Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση παρέχει ένα πιο βελτιωμένο τρόπο αξιολόγησης του λειτουργικού κινδύνου. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να παρουσιάζουν τις πιθανότητες αθέτησης που υπολογίζουν για αυτές τις κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ως υψηλή πιθανότητα αθέτησης θεωρείται η υπερβαίνουσα το 3,5% ενώ ως σημαντικό θεωρείται το υπερβαίνον 15% του χαρτοφυλακίου λιανικής ή εμπορικής τραπεζικής. Στην περίπτωση που το πιστωτικό ίδρυμα δεν υπολογίζει πιθανότητες αθέτησης θα πρέπει να είναι σε θέση να



αποδεικνύει την υψηλή πιθανότητα αθέτησης των δανείων του με άλλους τρόπους.

- Τα παραπάνω κριτήρια για την χρήση της Εναλλακτικής Τυποποιημένης Προσέγγισης θα πρέπει να πληρούνται σε ενοποιημένη βάση. Πιο συγκεκριμένα, αν κάποιο πιστωτικό ίδρυμα πληροί τις προϋποθέσεις σε ενοποιημένη βάση θα μπορεί να εφαρμόζει την συγκεκριμένη προσέγγιση και σε ατομική βάση ακόμη και αν δεν πληρούνται τα κριτήρια σε απόλυτο βαθμό. Τα πιστωτικά ιδρύματα που πληρούν τις προϋποθέσεις σε ατομική βάση, αλλά όχι σε ενοποιημένη, δεν μπορούν να εφαρμόσουν την εν λόγω προσέγγιση σε ενοποιημένη βάση, σε καμία περίπτωση.

Ο Εναλλακτικός Σχετικός Δείκτης είναι ο τριετής μέσος όρος του συνολικού ποσού των απαιτήσεων των πελατών πολλαπλασιασμένος επί 0,035.

#### 4.2.4 ΕΞΕΛΙΓΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ

Προκειμένου να υιοθετούν Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης, βάσει των δικών τους συστημάτων μέτρησης λειτουργικού κινδύνου, θα πρέπει να ληφθεί έγκριση από την Τράπεζα της Ελλάδος, για την εκπλήρωση ποιοτικών και ποσοτικών κριτηρίων. Σημειώνεται ότι στα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις, να αναγνωρίζουν την ασφάλιση και άλλους μηχανισμούς μεταφοράς κινδύνου, ως τεχνικές μείωσης του λειτουργικού κινδύνου, όταν μπορούν να τεκμηριώσουν ικανοποιητικά, ότι επιτυγχάνεται σημαντική μείωση του.

Στα ποιοτικά κριτήρια προβλέπονται τα εξής:

- Το εσωτερικό σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει είναι ενσωματωμένο στην καθημερινή διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος.
- Θα πρέπει να διαθέτει ανεξάρτητη μονάδα διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου.
- Να διαθέτει ένα τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και την διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, με σαφή κατανομή των αρμοδιοτήτων.
- Οφείλει να διαθέτει μεθοδολογίες κατανομής κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου στις σημαντικότερες δραστηριότητες, καθώς και κίνητρα για την μείωση του λειτουργικού κινδύνου.
- Τα ανοίγματα σε λειτουργικό κίνδυνο και οι ζημιές από τον κίνδυνο αυτό πρέπει να αποτελούν αντικείμενο τακτικών αναφορών. Επιπλέον θα πρέπει να έχει θεσπίσει σχετικές διαδικασίες για τις απαραίτητες διαρθρωτικές ενέργειες.
- Το σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένο. Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να έχουν καταγεγραμμένες διαδικασίες για την διασφάλιση της συμμόρφωσης, καθώς και πολιτικές για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης.
- Η διαδικασία διαχείρισης και τα συστήματα μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου, θα υπόκεινται σε τακτική επανεξέταση από εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές.
- Πιστοποίηση του συστήματος μέτρησης λειτουργικού κινδύνου από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Στα ποσοτικά κριτήρια προβλέπονται τα εξής:

#### 1. Καταλληλότητα του συστήματος μέτρησης.

- Θα υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις κατά τρόπο ώστε να καλύπτεται τόσο η αναμενόμενη ζημιά, όσο και η μη αναμενόμενη.

- Η μέτρηση θα πρέπει να καλύπτει δυνητικά σοβαρά ακραία γεγονότα, με 99,9% διάστημα εμπιστοσύνης σε χρονική περίοδο ενός έτους.
- Το σύστημα μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου ενός πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένα κύρια στοιχεία που εξασφαλίζουν ότι ανταποκρίνεται στο πρότυπο αξιοπιστίας. Απαιτείται η χρησιμοποίηση των εσωτερικών δεδομένων ζημιών, ανάλυσης σεναρίων και παραγόντων επιχειρηματικού περιβάλλοντος και εσωτερικού ελέγχου. Η στάθμιση των τεσσάρων στοιχείων στο συνολικό σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένη και να παρακολουθείται διαχρονικά ως προς την ορθότητα της.
- Το σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου καλύπτει τις κύριες πηγές κινδύνου που επηρεάζουν το σχήμα και τις άκρες της κατανομής ζημιών.
- Οι συσχετίσεις των ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο μεταξύ μεμονωμένων εκτιμήσεων λειτουργικού κινδύνου, θα αναγνωρίζονται μόνο εφ' όσον τα πιστωτικά ιδρύματα τεκμηριώσουν ικανοποιητικά κατά την κρίση της Τράπεζας της Ελλάδος ότι τα συστήματα μέτρησης των συσχετίσεων αυτών είναι εύρωστα, εφαρμόζονται με ακεραιότητα και λαμβάνουν υπόψη την αβεβαιότητα που εμπεριέχεται σε οποιαδήποτε τέτοια εκτίμηση συσχετίσεων.
- Θα πρέπει να διέπονται από συνέπεια σε εσωτερικό επίπεδο και να αποφεύγουν τον πολλαπλό υπολογισμό των ποιοτικών αξιολογήσεων ή των τεχνικών μείωσης κινδύνων, που αναγνωρίζονται σε άλλες περιοχές του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας.

## 2. Εσωτερικά Δεδομένα Ζημιών

- Οι εσωτερικές μετρήσεις του λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να βασίζονται σε ιστορικές παρατηρήσεις χρονικής περιόδου τουλάχιστον πέντε ετών ή τριών ετών κατά την πρώτη υιοθέτηση.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να είναι σε θέση να συσχετίζουν τα ιστορικά δεδομένα των ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο με τις επιμέρους επιχειρηματικές δραστηριότητες και με τις κατηγορίες γεγονότων λειτουργικού κινδύνου.
- Τα κριτήρια για τον επιμερισμό των ζημιών στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και στις κατηγορίες γεγονότων λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να είναι γραπτώς τεκμηριωμένα και αντικειμενικά.
- Για κάθε κατηγορία ζημιογόνων γεγονότων θα πρέπει να οριστεί ένα κατάλληλο ελάχιστο όριο για την συλλογή δεδομένων. Θα πρέπει να είναι αναλυτική και εκτενής ώστε να καλύπτει όλες τις σημαντικές δραστηριότητες και τα ανοίγματα από όλα τα συστήματα και τις γεωγραφικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται το πιστωτικό ίδρυμα.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να συλλέγουν πληροφορίες για την ημερομηνία του γεγονότος, τυχόν ανάκτηση ακαθάριστων ποσών ζημιάς, καθώς και περιγραφικές πληροφορίες για τις πηγές ή τις αιτίες των γεγονότων που προκαλούν τις ζημιές.
- Θα πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια επιμερισμού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, ζημιών που προέρχονται από ένα γεγονός λειτουργικού κινδύνου μιας κεντρικής μονάδας, όπως και από συσχετιζόμενα γεγονότα διαχρονικά.
- Θα πρέπει να έχουν γραπτώς τεκμηριωμένες διαδικασίες για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των ιστορικών στοιχείων ζημιών, και να συμπεριλαμβάνονται περιπτώσεις παρεμβάσεων ή άλλων αναπροσαρμογών.

### 3. Εξωτερικά Δεδομένα Ζημιών

- Οφείλει να περιλαμβάνει και την χρήση εξωτερικών δεδομένων, ιδίως στην περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις ότι το πιστωτικό ίδρυμα έχει κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές ζημιές με μικρή πιθανότητα εμφάνισης.
- Οι όροι και οι πρακτικές για την χρήση εξωτερικών δεδομένων πρέπει να αξιολογούνται τακτικά, να τεκμηριώνονται γραπτώς και να υπόκεινται σε περιοδική ανεξάρτητη επανεξέταση.

### 4. Ανάλυση Σεναρίων

- Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να χρησιμοποιούν ανάλυση σεναρίων βασιζομένων σε γνώμες ειδικών σε συνδυασμό με εξωτερικά δεδομένα για την αξιολόγηση της έκθεσης τους σε γεγονότα με πολύ σοβαρές επιπτώσεις.

### 5. Παράγοντες Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Εσωτερικού Ελέγχου

- Κάθε παράγοντας που επιλέγεται πρέπει να αποτελεί ουσιαστική πηγή κινδύνου και η επιλογή του να βασίζεται στην εμπειρία και την γνώμη ειδικών που θα προέρχονται από την αντίστοιχη επιχειρηματική μονάδα.
- Πέρα από την ενσωμάτωση των μεταβολών του κινδύνου λόγω βελτιώσεων στους ελέγχους, το σύστημα μέτρησης θα πρέπει επίσης να ενσωματώνει και πιθανές ανοδικές μεταβολές του κινδύνου λόγω μεγαλύτερης πολυπλοκότητας του όγκου των δραστηριοτήτων.

### 4.3 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ο κίνδυνος αγοράς ( market risk ) αναφέρεται στην κατάσταση που επικρατεί στην οικονομία σε κάθε περίοδο και στις προοπτικές που ανοίγονται εξ αιτίας της. Συνήθως, αφορά την περίοδο που θέλει η επιχείρηση να προχωρήσει στη ρευστοποίηση συγκεκριμένων στοιχείων του ενεργητικού της. Το ενδιαφέρον έγκειται στην αγοραία τιμή για το στοιχείο και στην ευκολία εξεύρεσης αγοραστή για την πώληση του με καλούς όρους.

Σε μία περίοδο ανόδου, τα μηνύματα της οικονομίας είναι θετικά και ευνοούν την ανάληψη επενδύσεων. Για την τροφοδοσία τους χρειάζονται κεφάλαια τα οποία οι επιχειρήσεις, σε μεγάλο βαθμό, αντλούν με δανεισμό από τις τράπεζες. Επίσης, ενισχύεται η αισιοδοξία του κόσμου, αυξάνεται η κατανάλωση και κατ' επέκταση ο δανεισμός των νοικοκυριών για καταναλωτικά αγαθά ή αγορά ακινήτων. Εξάλλου, αυξάνονται τα εισοδήματα των ατόμων και τα κέρδη των επιχειρήσεων. Έτσι, αυξάνεται ο κύκλος εργασιών των τραπεζών και, συνεπώς, τα έσοδα τους.

Αντίθετα, σε περίοδο ύφεσης, επικρατεί κλίμα απαισιοδοξίας και απροθυμία για επενδύσεις ή άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Επιπλέον, το εισόδημα των ατόμων ακολουθεί πτωτικές τάσεις, υπάρχει ανεργία, η κατανάλωση μειώνεται και οι τράπεζες βλέπουν τα κέρδη τους να πέφτουν δραστικά.

Επιπροσθέτως, εάν υποθέσουμε ότι μία τράπεζα θέλει να προωθήσει ένα προϊόν της οι συνθήκες σε περίοδο οικονομικής άνθησης είναι σαφώς πιο πρόσφορες και της επιτρέπουν να αποκομίσει σημαντικά οφέλη από την νέα δραστηριότητα. Σε περίοδο όμως ύφεσης τα νέα δεν θα είναι τόσο καλά και ακόμα κι αν το προσφερόμενο προϊόν είναι πολύ καλό μπορεί να αποτύχει και να ζημιώσει την τράπεζα.

Ο κίνδυνος αυτός επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τους υπόλοιπους καθώς η αγορά είναι ο καθοριστικότερος παράγοντας για όλες τις επιμέρους

δραστηριότητες. Έτσι, εάν το επικρατούν κλίμα δεν είναι θετικό σε γενικό επίπεδο, δεν είναι λογικό σε κάποιον επιμέρους τομέα να έχουμε ανάπτυξη.

## 4.4 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο κίνδυνος ρευστότητας ( liquidity risk ) είναι το ενδεχόμενο είτε μία οικονομική μονάδα να μην μπορεί να βρει εύκολα τα απαιτούμενα κεφάλαια για την κάλυψη άμεσων αναγκών της σε λογικό κόστος είτε το βραχυπρόθεσμο ενεργητικό της να μην δύναται να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της ή, στην χειρότερη περίπτωση, να υπάρχει παντελής έλλειψη ρευστότητας που, τελικά, οδηγεί στην χρεοκοπία.

Μια τράπεζα αντιμετωπίζει τον κίνδυνο ρευστότητας τόσο αναφορικά με τις υποχρεώσεις της αλλά και με τις απαιτήσεις της. Το τελευταίο γίνεται πιο σαφές αν θεωρήσουμε ότι ένας ή περισσότεροι πελάτες της, οι οποίοι έχουν συνάψει δάνεια, δεν μπορούν να τα αποπληρώσουν λόγω έλλειψης ρευστότητας. Στην περίπτωση αυτή, η τράπεζα θα υποστεί ζημιά λόγω απώλειας μέρους των απαιτήσεων της. Με αυτή την έννοια, μπορεί να ενταχθεί στον πιστωτικό κίνδυνο σαν ένα επιμέρους κομμάτι του.

Ο κίνδυνος ρευστότητας για την τράπεζα ως οικονομική μονάδα σχετίζεται με την περίπτωση κατά την οποία η τράπεζα δεν είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της προς τους τρίτους, καταθέτες και δανειστές της.

Έστω, για παράδειγμα, ότι λόγω κάποιων οικονομικών ή μη συγκυριών υπάρχει έντονη τάση για απόσυρση των καταθέσεων από την τράπεζα. Αυτό θα προκαλέσει πρόβλημα εξεύρεσης μετρητών για την άμεση ικανοποίηση των καταθετών.

Τέτοια φαινόμενα έχουν παρατηρηθεί στο παρελθόν δημιουργώντας έντονα προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα αλλά και στην οικονομία σαν σύνολο.

Για την προστασία από αυτή τη μορφή του κινδύνου υπάρχουν μέτρα που πρέπει και σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις να τηρούν οι τράπεζες αλλά και άλλα που εμπεριέχονται στους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας τους ή στις οδηγίες που τους επιβάλλουν οι κατά τόπους κεντρικές τράπεζες. Σ' αυτά τα μέτρα εντάσσονται το ποσοστό υποχρεωτικών ρευστών διαθέσιμων που οι εμπορικές τράπεζες οφείλουν να έχουν σε ειδικό λογαριασμό της κεντρικής τράπεζας, η υποχρέωση τους να επενδύουν συγκεκριμένα ποσοστά των διαθέσιμων κεφαλαίων τους στα διάφορα είδη επενδύσεων ανάλογα με την ρευστότητα που αυτά προσφέρουν.

## 4.5 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Ο κίνδυνος επιτοκίου ( interest rate risk ) αναφέρεται στον κίνδυνο που υπάρχει από το ενδεχόμενο αλλαγής του τρέχοντος επιτοκίου της αγοράς. Η αλλαγή μπορεί να είναι ανοδική ή καθοδική αλλά και οι δύο πιθανές πορείες ενέχουν κίνδυνο για μία τράπεζα, από διαφορετική όμως σκοπιά. Άνοδος του επιτοκίου σημαίνει για την τράπεζα αυξημένα κέρδη από τόκους των κανονικά εξυπηρετούμενων δανείων, που θα είναι τώρα υψηλότεροι αφού αυξήθηκε το επιτόκιο, αλλά και αυξημένες υποχρεώσεις καθώς θα πρέπει να καταβάλλει μεγαλύτερο τόκο στους καταθέτες της αλλά και για την αποπληρωμή των δανείων που έχει η ίδια συνάψει σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Συνεπώς, το αν θα αυξηθούν ή όχι τα κέρδη της εξαρτάται από το ύψος των υποχρεώσεων και απαιτήσεων της αλλά και από το κατά πόσο οι



δανειολήπτες της θα μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στην καταβολή υψηλότερων χρεολυσίων.

Αναλογικά, πτώση των επιτοκίων συνεπάγεται συνεπάγεται μείωση των εσόδων από τους τόκους που καταβάλουν οι δανειολήπτες αλλά και μείωση του κόστους που προέρχεται από την καταβολή των τόκων στους καταθέτες της και την αποπληρωμή των δανείων που έχει πάρει.

Στην περίπτωση αυτή όμως ορισμένοι δανειζόμενοι που με το προηγούμενο ισχύον υψηλότερο επιτόκιο δεν κατάφερναν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ίσως τώρα να διευκολυνθούν με συνέπεια να καταβάλουν μέρος τουλάχιστον του οφειλόμενου κεφαλαίου και των αναλογούντων τόκων. Αυτό, βέβαια, σημαίνει μείωση των επισφαλειών και αύξηση των εσόδων της τράπεζας.

Από την μέχρι τώρα ανάλυση, προκύπτει ότι και αυτή η μορφή κινδύνου σχετίζεται έμμεσα με τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς μία μεταβολή των επιτοκίων επιδρά και στην δυνατότητα εξόφλησης των χρεών προς τις τράπεζες.

## 4.6 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος (foreign exchange risk ) απορρέει από το ενδεχόμενο αλλαγής στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Με την αύξηση του διεθνούς εμπορίου και την είσοδο των τραπεζών στο χώρο των διαμεσολαβητικών εργασιών που αφορούν εισαγωγές – εξαγωγές έχει οξυνθεί

ακόμα περισσότερο το πρόβλημα που ενδέχεται μία τράπεζα να αντιμετωπίσει εξ αιτίας μίας μεταβολής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Επιπλέον, οι τράπεζες προσφέρουν δάνεια και καταθέσεις σε ξένο νόμισμα ενώ, μπορεί και οι ίδιες να έχουν συνάψει κάποιο δάνειο σε συνάλλαγμα. Εξάλλου, όλες διαπραγματεύονται διάφορα νομίσματα στις αγορές συναλλάγματος, spot και forward, με αποτέλεσμα να έχουν ανοικτή θέση στο ένα ή το άλλο νόμισμα. Συνεπώς, μία αλλαγή στην ισοτιμία μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ζημιά.

Και αυτό το είδος κινδύνου σχετίζεται έμμεσα με τον πιστωτικό κίνδυνο κυρίως όσον αφορά δάνεια τα οποία έχουν υπογραφεί σε ξένο νόμισμα. Αν το υποκείμενο νόμισμα ανατιμηθεί, τότε η καταβολή των τοκοχρεολυσίων θα καταστεί ακριβότερη και άρα δυσχερέστερη. Συνεπώς, υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα ασυνέπειας στην εξόφληση του δανείου. Το αντίθετο θα συμβεί σε περίπτωση υποτίμησης του εν λόγω νομίσματος.

## 4.7 ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ

Ο κίνδυνος φερεγγυότητας ( solvency risk ) σχετίζεται με το ενδεχόμενο μία επιχείρηση να μην μπορεί να καλύψει πιθανές ζημιές με τα διαθέσιμα κεφάλαια της. Οι ζημιές μπορεί να έχουν ως γενεσιουργό αιτία οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες κατηγορίες κινδύνου. Αναφέρεται κυρίως στην κεφαλαιακή επάρκεια. Αυτή η μορφή κινδύνου προσομοιάζει με τον κίνδυνο

ρευστότητας με βασική διαφορά ότι εδώ αναφερόμαστε σε ζημιές και όχι σε ενδεχόμενη υπερβολική ζήτηση ρευστών για άλλους σκοπούς.

Αν μία τράπεζα σε μία δεδομένη στιγμή, δεν κατορθώσει να καλύψει όλες τις ζημιές της με ίδια κεφάλαια μπορεί να καταφύγει στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό ώστε να μην φανεί ασυνεπής. Αν όμως το πρόβλημα καταστεί πιο μακροχρόνιο, τότε θα προκαλέσει δυσπιστία από πλευράς των επενδυτών και των πελατών της για την μελλοντική της πορεία με συνέπεια να αλλάξει και η συναλλακτική της τάξη. Δηλαδή, οι καταθέτες ενδέχεται να αποσύρουν τα κεφάλαια τους ενώ, οι επενδυτές θα στραφούν προς άλλες, πιο ασφαλείς τοποθετήσεις. Επιπλέον, οι δανειστές της εν λόγω τράπεζας θα επιζητούν μεγαλύτερη απόδοση για διασφάλιση των απαιτήσεων τους από τον αυξημένο κίνδυνο με αποτέλεσμα να την χρεώσουν με μεγαλύτερο επιτόκιο.

## 4.8 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι οι τράπεζες αντιμετωπίζουν ποικίλους κινδύνους που όμως όλοι επηρεάζουν το ύψος του πιστωτικού κινδύνου των χαρτοφυλακίων τους. Όσο περισσότερο διαφοροποιημένα είναι τα χαρτοφυλάκια τους – τοποθετήσεις σε μεγάλη γκάμα προϊόντων, επενδύσεις σε διαφορετικούς κλάδους, δανειοδότηση επιχειρήσεων που ασχολούνται με διαφορετικό αντικείμενο και ιδιωτών με διαφορετική απασχόληση – τόσο μικρότερος είναι ο συνολικός κίνδυνος που έχουν.

Σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορούν να εξαλείψουν απόλυτα τον κίνδυνο γιατί, εκτός τις άμεσες επιδράσεις που έχουν διάφορες καταστάσεις

στον αναλαμβανόμενο από μία τράπεζα κίνδυνο, υπάρχουν και οι έμμεσες, συχνά αφανείς επιρροές που δύσκολα αντιμετωπίζονται. Εξ άλλου, δεν είναι μόνο ενδογενείς παράγοντες ή οι επιλογές της που επιδρούν στον κίνδυνο αλλά και εξωγενείς που αφορούν γενικότερα την οικονομία ή μία μερίδα πελατών της τράπεζας και οι οποίοι δεν είναι εύκολα προβλέψιμοι ώστε να ληφθεί η κατάλληλη μέριμνα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

### ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

#### 5.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Κατά την Επιτροπή της Βασιλείας, οι λειτουργίες του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού χώρου ( υπηρεσίες και προϊόντα ), ταξινομούνται σε τρία επίπεδα:

- Στο επίπεδο των επιχειρηματικών τομέων ( business unit ).
- Στο επίπεδο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ( business lines).
- Στο επίπεδο των προϊόντων και υπηρεσιών ( activities ).

Στο πρώτο επίπεδο, οι επιχειρηματικοί τομείς, κατά την Επιτροπή της Βασιλείας, βάσει των εργασιών που εμπεριέχουν, είναι οι ακόλουθες:

- Εργασίες Επενδυτικής Τραπεζικής
- Εργασίες Παραδοσιακής Τραπεζικής
- Λοιπές Τραπεζικές Εργασίες

Στο δεύτερο επίπεδο, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες κατά την Επιτροπή της Βασιλείας , σύμφωνα με τις υποκείμενες εργασίες τους, είναι οι ακόλουθες:

1. Επιχειρηματικές δραστηριότητες των εργασιών επενδυτικής τραπεζικής:

- Επιχειρηματική Χρηματοοικονομική (Corporate Banking). Στη δραστηριότητα της επιχειρηματικής χρηματοοικονομικής περιλαμβάνονται οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που σχετίζονται με την παροχή επιχειρηματικής χρηματοδότησης προς μεγάλες επιχειρήσεις, κρατικούς φορείς, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και συνεταιρισμούς.
- Διαπραγμάτευση και Πώληση Χρηματοοικονομικών μέσων (Trading and sales). Στη δραστηριότητα της διαπραγμάτευσης και πώλησης χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνονται οι εργασίες για λογαριασμό τρίτων ή για το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας, όσον αφορά σε διαπραγμάτευση και αγοραπωλησία τίτλων,

συναλλάγματος, εμπορευμάτων και άλλων χρηματοοικονομικών μέσων.

## 2. Επιχειρηματικές δραστηριότητες των εργασιών παραδοσιακής τραπεζικής:

- Λιανική Τραπεζική (Retail Banking). Στη δραστηριότητα της λιανικής τραπεζικής περιλαμβάνονται τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα όπως καταθέσεις αλλά και συμβουλευτικές επενδυτικές υπηρεσίες που παρέχονται στο πλαίσιο της ιδιωτικής τραπεζικής (private banking).
- Εμπορική Τραπεζική (Commercial Banking). Στη δραστηριότητα της εμπορικής τραπεζικής περιλαμβάνονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες προς επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, όπως χρηματοδότηση, η διαχείριση ακινήτων.
- Εργασίες Πληρωμών και Διακανονισμού (Payment and Settlement). Στη δραστηριότητα των εργασιών πληρωμών και διακανονισμών περιλαμβάνονται οι εργασίες πληρωμών και εισπράξεων για λογαριασμό τρίτων.
- Εργασίες Θεματοφυλακής (Agency Services). Στη δραστηριότητα των εργασιών θεματοφυλακής περιλαμβάνονται οι εργασίες για λογαριασμό τρίτων όσον αφορά σε διαχείριση κεφαλαίων, δανεισμού χρεογράφου.

## 3. Επιχειρηματικές δραστηριότητες των λοιπών τραπεζικών εργασιών:

- Διαχείριση Επενδυτικών Κεφαλαίων (Asset Management). Στη δραστηριότητα της διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων περιλαμβάνονται οι εργασίες διαχείρισης όλων των τύπων επενδυτικών κεφαλαίων για πελάτες οποιασδήποτε κατηγορίας.
- Διαμεσολάβηση για Προϊόντα Τρίτων (Retail Brokerage). Στη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης για προϊόντα

τρίτων περιλαμβάνονται οι εργασίες διαμεσολάβησης για την εκτέλεση χρηματοοικονομικών πράξεων και η σχετική πλήρης εξυπηρέτηση ιδιωτών πελατών.

## 5.2 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

### *ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ*

Στην επιχειρηματική χρηματοοικονομική παρέχονται υπηρεσίες προς μεγάλες επιχειρήσεις και βιομηχανίες. Το ενδιαφέρον για συνεργασία των τραπεζών με τις επιχειρήσεις δεν περιορίζεται στο πεδίο των χορηγήσεων. Έτσι οι τράπεζες διαμορφώνουν ειδικά προϊόντα και εφαρμόζουν συγκεκριμένη πολιτική προσέγγισης των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων, ενώ έχουν καθιερώσει μια ευρεία γκάμα υπηρεσιών προς τις μεγάλες επιχειρήσεις. Επίσης τα τραπεζικά ιδρύματα προσφέρουν και συμβουλευτικές υπηρεσίες, λειτουργώντας κατ' ουσία ως συνεργάτες, με στόχο να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις στη λήψη σωστών αποφάσεων, τις οποίες εν συνεχεία μπορούν να υποστηρίξουν με μικρότερο ρίσκο προσφέροντας την απαιτούμενη ρευστότητα.

Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας του corporate banking των τραπεζών παρέχει σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες ολοκληρωμένες τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα όπως:



- Κάλυψη των δανειακών κεφαλαιακών αναγκών της επιχείρησης στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής της στρατηγικής.
- Δυνατότητα παροχής παράλληλων και συμπληρωματικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Οι ομάδες του corporate banking συνδυάζουν την γνώση της αγοράς, των σύγχρονων και τοπικών ιδιαιτεροτήτων, για να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα αναγκών της επιχείρησης, από τις καθημερινές της τραπεζικές ανάγκες έως την στρατηγική της χρηματοοικονομική της ανάπτυξη.

Το τμήμα επιχειρηματικής χρηματοοικονομικής και σε συνεργασία με άλλα τμήματα τους, οι τράπεζες παρέχουν λύσεις διαχείρισης των συναλλαγματικών και επιτοκιακών κινδύνων, που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση στο διεθνές περιβάλλον:

- Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος ( Forwards ).
- Δικαίωμα προαίρεσης νομισμάτων και επιτοκίων.
- Συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων ( Swaps ) και επιτοκίων.
- Σύνθετα προϊόντα.

Οι επιχειρήσεις, προκειμένου να καλύψουν τις δανειακές κεφαλαιακές τους ανάγκες, στο πλαίσιο του χρηματοοικονομικού στρατηγικού τους σχεδιασμού, έχουν στην διάθεση τους επιλογές όπως:

- Μακροπρόθεσμη διμερή και κοινοπρακτική χρηματοδότηση.
- Δάνεια και ομολογιακά δάνεια.
- Μετατρέψιμα και ανταλλάξιμα δάνεια.
- Χρηματοδότηση εξαγορών, ακινήτων και έργων.

Η συνεργασία των τραπεζών με τις μεγάλες επιχειρήσεις, στο πλαίσιο των επενδυτικών δραστηριοτήτων των τελευταίων, περιλαμβάνει συμβουλές εξαγορών και συγχωνεύσεων, συγκέντρωση κεφαλαίων και λύσεις κεφαλαιακών αναδιαρθρώσεων.

Το corporate banking, ακόμη, προσφέρει στους εταιρικούς πελάτες ένα ευρύ πλαίσιο επιπρόσθετων προϊόντων και υπηρεσιών όπως:

- Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring).
- Εταιρικές πιστωτικές κάρτες.
- Ασφαλιστικές υπηρεσίες.
- Χρηματοστηριακές συναλλαγές.
- Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing).

### ***ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ***

Στη δραστηριότητα της διαπραγμάτευσης και πώλησης χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνονται οι εργασίες για λογαριασμό τρίτων ή για το χαρτοφυλάκιο του πιστωτικού ιδρύματος.

Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας της διαπραγμάτευσης και πώλησης χρηματοοικονομικών μέσων παρέχει υπηρεσίες όπως:

- Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών.
- Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοοικονομικά μέσα.
- Τοποθέτηση χρηματοοικονομικών μέσων.
- Διαπραγμάτευση τίτλων σταθερού εισοδήματος, μετοχών, συναλλάγματος, εμπορευμάτων.
- Εκμετάλλευση πολυμερών συστημάτων διαπραγμάτευσης τίτλων.
- Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές.

### ***ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ***

Στην λιανική τραπεζική παρέχονται υπηρεσίες προς φυσικά πρόσωπα ή σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ικανοποιούν τα κριτήρια για την υπαγωγή

στην κλάση των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, όπως αναφέρονται στην ΠΔΤΕ 2588/2007.

Η λιανική τραπεζική τα τελευταία χρόνια έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που έχει αλλάξει την φυσιογνωμία της ελληνικής τραπεζικής αγοράς.

Στον τομέα της λιανικής τραπεζικής οι τράπεζες προσφέρουν στους ιδιώτες πελάτες μια πλήρη σειρά ευέλικτων προϊόντων σε όλους τους τομείς των τραπεζικών εργασιών. Οι υπηρεσίες που παρέχονται στην λιανική τραπεζική είναι:

- Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.
- Χορηγήσεις.
- Έκδοση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών.
- Υπηρεσίες επενδύσεων και ασφαλίσεων.
- Διαχείριση κληροδοτημάτων και περιουσιακών στοιχείων.
- Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
- Λοιπές τραπεζικές εργασίες.

Η ανάπτυξη και η διεύρυνση της λιανικής τραπεζικής και ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών που υπάρχει τα τελευταία χρόνια δεν αφορά μόνο στους ρυθμούς αύξησης των χορηγήσεων στεγαστικών δανείων, καταναλωτικής πίστης μικρών επιχειρήσεων και επαγγελματιών. Αφορά εξίσου και την γκάμα των προϊόντων και υπηρεσιών και προσφέρονται και το επίπεδο της εξυπηρέτησης των ιδιωτών πελατών και των επαγγελματιών που έχουν πλέον στη διάθεση τους λύσεις για όλες τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες, με ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης και με ευέλικτους τρόπους αποπληρωμής, αλλά και με την παράλληλη προσφορά άλλων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, προκειμένου ο καταναλωτής να μπορεί να επιλέξει το προϊόν εκείνο που ανταποκρίνεται καλύτερα στο προφίλ του και τις ανάγκες του. Τέλος η λιανική τραπεζική εστιάζει πλέον όλο και περισσότερο στις διαφοροποιημένες ανάγκες των διαφορετικών κατηγοριών καταναλωτών, ενώ παράλληλα δημιουργούνται προϊόντα, τα οποία ανταμείβουν τους συνεπείς πελάτες.

## **ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ**

Στην εμπορική τραπεζική ( commercial banking ) προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα ολοκληρωμένων τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων προς μεγάλους εταιρικούς πελάτες και σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στην εμπορική τραπεζική είναι:

- Κάλυψη των δανειακών κεφαλαιακών αναγκών της επιχείρησης στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής της στρατηγικής.
- Παροχή χρηματοδότησης έργων και εξαγωγών.
- Χρηματοδοτική μίσθωση και πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων.
- Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.
- Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
- Άνοιγμα λογαριασμού για την πληρωμή μισθοδοσίας του προσωπικού της επιχείρησης.
- Παροχή διαμεσολαβητικών υπηρεσιών.

Τέλος τα πιστωτικά ιδρύματα προσαρμόζουν τις προτάσεις τους στις ανάγκες των πελατών τους. Τα στελέχη εντοπίζουν τις ανάγκες των πελατών και τους προτείνουν τη σωστή λύση μέσα από πληθώρα προϊόντων και υπηρεσιών.

## **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ**

Στη δραστηριότητα πληρωμών και διακανονισμού παρέχονται υπηρεσίες προς τρίτους και περιλαμβάνονται εργασίες πληρωμών και εισπράξεων.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στις εργασίες πληρωμών και διακανονισμού είναι:

- Πράξεις διενέργειας πληρωμών περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων.
- Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής.
- Εργασίες εισπράξεων για λογαριασμό τρίτων.
- Εργασίες κίνησης κεφαλαίων.
- Εργασίες συμψηφισμού και διακανονισμού.

### ***ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΗΣ***

Οι υπηρεσίες θεματοφυλακής ανήκουν στις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες και παρέχουν υπηρεσίες σε θεσμικούς επενδυτές.

Πιο συγκεκριμένα αναλαμβάνουν την φύλαξη των κινητών αξιών των θεσμικών πελατών και διεκπεραιώνουν τις συναλλαγές τους.

Η παροχή των υπηρεσιών υποστηρίζεται από εξειδικευμένα στελέχη και δημιουργήθηκε με σκοπό την εξασφάλιση και την νομική κάλυψη του πελάτη, ενώ παράλληλα τον απαλλάσσει από χρονοβόρες διαδικασίες.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στον τομέα της θεματοφυλακής είναι:

- Παροχή υπηρεσιών θεματοφυλακής σε χρηματοπιστωτικά μέσα που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο για τα χαρτοφυλάκια των πελατών, λαμβάνοντας μέτρα για την προστασία τους.
- Φύλαξη χρεογράφων σε Ελλάδα και εξωτερικό.

- Εκκαθάριση συναλλαγών που διενεργούνται στο Χ.Α.Α και σε διεθνή χρηματιστήρια.
- Συμμετοχή σε εταιρικές πράξεις.
- Δανεισμός χρεογράφων για λογαριασμό πελατών.
- Διεκπεραίωση εντολών κινήσεως κεφαλαίων – REPOS – SWAPS.
- Φορολογική παρακολούθηση επενδύσεων.
- Ενημέρωση χαρτοφυλακίου.

### ***ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ***

Η διαχείριση επενδυτικών κεφαλαίων ανήκει στις λοιπές τραπεζικές εργασίες και απευθύνεται σε όλους τους πελάτες οποιασδήποτε κατηγορίας και παρέχει υπηρεσίες διαχείρισης περιουσίας, που ξεκινούν από την απλή παροχή επενδυτικών συμβουλών και φθάνουν μέχρι τη διάρθρωση εξατομικευμένων χαρτοφυλακίων, αποκλειστικά προσαρμοσμένων στις ξεχωριστές ανάγκες κάθε πελάτη. Το τμήμα του asset management σχεδιάζει και αναπροσαρμόζει εξατομικευμένα χαρτοφυλάκια με γνώμονα τον χρονικό ορίζοντα, την αντοχή στον επενδυτικό κίνδυνο, την προσδοκώμενη απόδοση και την ανάγκη εισοδήματος.

Στόχος της διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων είναι να προσδώσει προσωπικό χαρακτήρα στην πληθώρα επενδυτικών επιλογών του πελάτη και να προσφέρει αξιόπιστη διαχείριση κεφαλαίων, στα πλαίσια της απαιτούμενης εμπιστευτικότητας και δεοντολογίας.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το τμήμα διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων είναι:

- Παροχή αποκλειστικής διαχείρισης χαρτοφυλακίου σε επενδυτές που δεν διαθέτουν το χρόνο ή την εμπειρία της καθημερινής παρακολούθησης και αξιολόγησης των επενδύσεων και της περιουσίας τους.

- Παροχή επενδυτικών συμβουλών σε επενδυτές που επιθυμούν να έχουν την τελική πρωτοβουλία των διαχειριστικών ενεργειών, ενώ ταυτόχρονα επιθυμούν την πληροφόρηση και επενδυτικές προτάσεις.
- Διαχείριση Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων ( ΟΣΕ ).
- Άλλες μορφές διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων.
- Private Equity.

### ***ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣ ΓΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΡΙΤΩΝ***

Ο τομέας της διαμεσολάβησης για προϊόντα τρίτων απευθύνεται σε ιδιώτες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ικανοποιούν τα κίνητρα για την υπαγωγή στη κλάση των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής, όπως αναφέρονται στην ΠΔΤΕ 2588/2007 και περιλαμβάνονται οι εργασίες διαμεσολάβησης για την εκτέλεση χρηματοοικονομικών πράξεων και η σχετική πλήρης εξυπηρέτηση ιδιωτών πελατών.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το τμήμα διαμεσολάβησης για προϊόντα τρίτων είναι:

- Εκτέλεση χρηματοοικονομικών πράξεων και πλήρης εξυπηρέτηση πελατείας.

## 5.3 ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα γίνει αναφορά σε κάποια από τα προϊόντα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και στους κινδύνους που έχουν να αντιμετωπίσουν. Από τις εργασίες επενδυτικής τραπεζικής και από τον τομέα του corporate banking είναι το προϊόν της χρηματοδοτικής μίσθωσης ( Leasing ), από τις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες και από την δραστηριότητα της λιανικής και της εμπορικής τραπεζικής θα γίνει αναφορά στα προϊόντα των καταθέσεων και της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων αντίστοιχα.

### 5.3.1 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ

Η χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί ένα σύγχρονο χρηματοδοτικό εργαλείο που καθιερώθηκε στην Ελλάδα με τον Ν. 1665/1986 και επιτρέπει στην επιχείρηση να επεκτείνει ή να εκσυγχρονίσει τον κεφαλαιουχικό της εξοπλισμό, χωρίς να δαπανά άμεσα δικά της κεφάλαια ή να δανείζεται από τράπεζες. Σύμφωνα με το leasing, η τράπεζα αγοράζει για λογαριασμό της επιχείρησης τον απαιτούμενο εξοπλισμό και στην συνέχεια τον ενοικιάζει έναντι μισθώματος για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Μετά την ολοκλήρωση της περιόδου μίσθωσης η επιχείρηση μπορεί να αγοράσει τον εξοπλισμό έναντι προσυμφωνηθείσας τιμής ή να συνεχίσει με νέα μίσθωση.

Προσφέρει μια σειρά από οφέλη, το κυριότερο όφελος από την χρήση της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι η φορολογική ελάφρυνση, που μπορούν



να μεγιστοποιηθούν με τον κατάλληλο κάθε φορά σχεδιασμό της συναλλαγής. Τα κυριότερα φορολογικά οφέλη αφορούν την έκπτωση, στις περισσότερες των περιπτώσεων, του συνόλου των μισθωμάτων από τα φορολογητέα αποτελέσματα της επιχείρησης.

Επιτρέπει τη χρηματοδότηση μέχρι και του 100% της εμπορικής αξίας των ακινήτων, του εξοπλισμού και των τροχοφόρων πλέον του κόστους απόκτησης τους.

Δεν γίνεται χρήση ιδίων κεφαλαίων και η αποπληρωμή του παγίου γίνεται σταδιακά, όπως και η αποπληρωμή του αναλογούντος ΦΠΑ, κατά την διάρκεια της χρηματοδοτικής μίσθωσης, βελτιώνοντας την ταμειακή θέση της επιχείρησης.

Δίνεται η δυνατότητα επιλογής του ποσού του μηνιαίου μισθώματος, ώστε να προσαρμόζεται στις ταμειακές ανάγκες της.

Τα προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης που προσφέρει η Εμπορική Leasing καλύπτουν όλο το επενδυτικό φάσμα των επιχειρήσεων, από απλή χρηματοδότηση για την απόκτηση του απαραίτητου εξοπλισμού έως την σύνθετη χρηματοδότηση της ανέγερσης ή επέκτασης των ακινήτων των πελατών της.

Τα προϊόντα που προσφέρει η Εμπορική Leasing είναι το Easy Leasing, το Leasing, και η χρηματοδότηση και επαναμίσθωση ( Sale and Lease back ).

Πιο συγκεκριμένα, το Easy Leasing απευθύνεται σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα με κύκλο εργασιών έως 1.000.000€. Τα πλεονεκτήματα του Easy Leasing είναι:

- Άμεση έγκριση και εκταμίευση.
- Χρηματοδότηση έως και το 100% της αξίας του εξοπλισμού πλέον ΦΠΑ.
- Δεν απαιτούνται πρόσθετες εξασφαλίσεις.

Τέλος το ύψος της χρηματοδότησης είναι από 10.000€ έως 100.000€.

Το προϊόν Leasing απευθύνεται σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα και συγκεκριμένα σε κάθε επιχείρηση βιομηχανική, βιοτεχνική, κατασκευαστική κ.τ.λ.

Τα πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου προϊόντος είναι:

- Χρηματοδότηση έως και 100% της αξίας του παγίου πλέον εξόδων απόκτησης.
- Τα μισθώματα προσαρμόζονται στο cash flow της επιχείρησης .
- Η επιχείρηση διατηρεί την ρευστότητα της.
- Δεν επηρεάζεται ο ισολογισμός και άρα η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης.
- Εξοικονομούνται φόροι λόγω της αναγνώρισης των μισθωμάτων ως λειτουργικής δαπάνης.

Τέλος το ύψος της χρηματοδότησης για το ακίνητο είναι από 100.000€ και άνω και για το εξοπλισμό από 15.000€ και άνω.

Το τελευταίο προϊόν της Εμπορική Leasing είναι το Sale and Lease back που απευθύνεται σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

Τα πλεονεκτήματα του Sale and Lease back είναι:

- Απόκτηση κεφαλαίου κίνησης και βελτίωση ρευστότητα.
- Αναχρηματοδότηση των πάγιων στοιχείων με μακροπρόθεσμα κεφάλαια.
- Φορολογικές ελαφρύνσεις.
- Βελτίωση της εικόνας του ισολογισμού.
- Αποπληρωμή ανάλογα με τις ταμειακές ροές της επιχείρησής.

Τέλος οι κίνδυνοι που έχει να αντιμετωπίσει ένα πιστωτικό ίδρυμα από την παροχή υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι ο πιστωτικός και ο λειτουργικός κίνδυνος.

Ο πιστωτικός κίνδυνος αναφέρεται στο ενδεχόμενο η επιχείρηση για την οποία η τράπεζα έχει αγοράσει τον εξοπλισμό δεν καταβάλλει τα μισθώματα.

Ο λειτουργικός κίνδυνος αναφέρεται στο τεχνολογικό κίνδυνο, δηλαδή στον κίνδυνο βλάβης των συστημάτων της τράπεζας, και στις απώλειες που μπορούν να προκύψουν λόγω ανεπάρκειας των συστημάτων.

### 5.3.2 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Οι καταθέσεις ανήκουν στις παθητικές τραπεζικές εργασίες. Παθητικές είναι οι εργασίες με τις οποίες οι τράπεζες λαμβάνουν χρήματα από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούν για την ανάπτυξη των πιστωτικών εργασιών τους. Καλούνται παθητικές, γιατί με τις εργασίες αυτές οι τράπεζες λειτουργούν ως οφειλέτες στους καταθέτες πελάτες τους.

Οι καταθέσεις αποτελούν την σπουδαιότερη λειτουργία των τραπεζών γιατί με τον μηχανισμό των καταθέσεων πραγματοποιείται η συγκέντρωση ενός σημαντικού μέρους των αποταμιεύσεων του κοινού καθώς επίσης των ρευστών πλεονασμάτων των επιχειρήσεων.

Ένα ποσοστό από τις καταθέσεις, περίπου 20%, διατηρείται υποχρεωτικά στο θησαυροφυλάκιο της τράπεζας.

Οι καταθέσεις, από νομικής άποψης, είναι δάνεια που χορηγούν οι αποταμιευτές που διενεργούν τις καταθέσεις στις τράπεζες. Οι καταθέσεις αποφέρουν ένα εισόδημα « τόκο », που προσδιορίζεται βάσει επιτοκίου που το ύψος του εξαρτάται από το είδος της κατάθεσης.

Είναι ενδεχόμενο στη διάρκεια που τα χρήματα είναι σε κατάθεση στην τράπεζα να γίνει μείωση των επιτοκίων. Στην περίπτωση αυτή (εφόσον το επιτρέπει το είδος της κατάθεσης), αν ο καταθέτης δεν αποσύρει τα χρήματα της κατάθεσης του από την τράπεζα, σημαίνει ότι δέχεται τη νέα ρύθμιση.

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες με την προσφορά υπηρεσιών καταθέσεων είναι ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος επιτοκίου, ο συναλλαγματικός κίνδυνος και ο λειτουργικός κίνδυνος.

Η τράπεζα έχει να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο της ρευστότητας γιατί μπορεί λόγω έλλειψης ρευστότητας να μην είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της προς τους καταθέτες. Για παράδειγμα, ότι λόγω κάποιων συγκυριών υπάρχει έντονη τάση για απόσυρση των καταθέσεων από την τράπεζα. Αυτό θα προκαλέσει πρόβλημα εξεύρεσης μετρητών αν υπάρχει ελλιπής ρευστότητα στην τράπεζα και έτσι δεν θα υπάρχει άμεση ικανοποίηση των καταθετών.

Άλλη μία μορφή κινδύνου που έχει να αντιμετωπίσει ένα πιστωτικό ίδρυμα από τις καταθέσεις είναι ο κίνδυνος του επιτοκίου. Ο κίνδυνος του επιτοκίου αναφέρεται στον κίνδυνο που υπάρχει από το ενδεχόμενο αλλαγής του τρέχοντος επιτοκίου της αγοράς. Στην περίπτωση των καταθέσεων κίνδυνος υπάρχει με την άνοδο του επιτοκίου γιατί θα υπάρξουν αυξημένες υποχρεώσεις καθώς θα πρέπει να καταβάλλει μεγαλύτερο τόκο στους καταθέτες της.

Οι τράπεζες επειδή δέχονται καταθέσεις σε ξένο νόμισμα έχουν να αντιμετωπίσουν το συναλλαγματικό κίνδυνο που απορρέει από το ενδεχόμενο αλλαγής στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Ο τελευταίος κίνδυνος των καταθέσεων είναι ο λειτουργικός κίνδυνος και μπορεί να προκύψει λόγω βλάβης των συστημάτων ή λόγω ανθρώπινου λάθους.

Με κριτήριο τους όρους και το χρόνο διάρκειας τους οι καταθέσεις διακρίνονται σε διάφορα είδη. Θα γίνει αναφορά στις καταθέσεις ταμιευτηρίου, στο τρεχούμενο λογαριασμό κατάθεσης και στις προθεσμιακές καταθέσεις.

## **ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ**

Αποτελούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα του συνόλου των καταθέσεων που πραγματοποιούνται στις τράπεζες και γίνονται κυρίως από φυσικά πρόσωπα να οποία θέλουν να διατηρούν διαθέσιμες αποταμιεύσεις που να αποφέρουν κάποιο εισόδημα ( τόκος ) και μπορούν να αναληφθούν σε «πρώτη ζήτηση».

Ο τόκος στους λογαριασμούς αυτούς στις περισσότερες τράπεζες υπολογίζεται ανά εξάμηνο ( στις 30/6 και στις 31/12 ), ο οποίος ανατοκίζεται από τις ημερομηνίες αυτές.

Οι παραδοσιακοί λογαριασμοί ταμειυτηρίου χρησιμεύουν σήμερα για να έχει κανείς χρήματα σε πρώτη ζήτηση. Τα χρήματα δηλαδή που του χρειάζονται για να αντιμετωπίσει τα τρέχοντα έξοδα ή κάποια έκτακτα.

Το προτεινόμενο προϊόν της ΑΤΕbank για τις καταθέσεις ταμειυτηρίου είναι το προϊόν με την ονομασία «Ταμειυτήριο».

Το συγκεκριμένο προϊόν καταθέσεων απευθύνεται σε φυσικά πρόσωπα. Το επιτόκιο των καταθέσεων είναι:

- Από 0,01€ έως 20.000€ είναι 0,15%
- Από 20.000,01 έως 60.000 είναι 0,25%
- Από 60.000,01 έως 150.000 είναι 0,60%
- Από 150.000,01 έως 300.000 είναι 0,90%
- Από 300.000,01 και άνω είναι 1,70%

Οι παροχές που προσφέρονται στους καταθέτες με το άνοιγμα του λογαριασμού είναι:

- Δωρεάν χρεωστική ΑΤΕnet VISA Debit για χρήση στα ΑΤΜ.
- Αυτόματη εξόφληση πιστωτικών καρτών ΑΤΕ.

- Αυτόματη εξόφληση λογαριασμών ΔΕΗ, ΟΤΕ κ.τ.λ.
- Πάγιες εντολές μεταφοράς σε λογαριασμούς όψεως.
- Απεριόριστο ποσό κατάθεσης.
- Απόδοση σε πρώτη ζήτηση.

### ***ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ***

Ο λογαριασμός αυτός είναι παραλλαγή του λογαριασμού κατάθεσης ταμειυτηρίου. Οι τράπεζες ανοίγουν τέτοιους λογαριασμούς μόνο για φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ιδιότητα του εμπόρου ( αυστηρή προϋπόθεση ) για την διενέργεια των τρεχουσών συναλλαγών τους με επιταγές έναντι μετρητών. Γι' αυτό το σκοπό οι τράπεζες χορηγούν στους καταθέτες πελάτες τους «στέλεχος επιταγών» και με την έκδοση επιταγών σε βάρος του λογαριασμού της κατάθεσης μπορούν να πραγματοποιούν πληρωμές σε τρίτους.

Το επιτόκιο για τους λογαριασμούς αυτούς είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό του ταμειυτηρίου, λόγω της παρεχόμενης διευκόλυνσης.

Το καταθετικό προϊόν για τρεχούμενο λογαριασμό κατάθεσης που προσφέρει η ΑΤΕbank είναι το «ΕΣΤΙΑ Τρεχούμενος Λογαριασμός».

Ο προνομιακός λογαριασμός «ΕΣΤΙΑ» απευθύνεται σε μισθωτούς, ελεύθερους επαγγελματίες και συνταξιούχους. Το επιτόκιο των καταθέσεων είναι:

- Από 0,01€ έως 1.500 είναι 0,15%
- Από 1.500,01 έως 9.000€ είναι 0,40%
- Από 9.000,01 έως 90.000 είναι 0,60%
- Από 90.000,01 και άνω είναι 1,00%

Το επιτόκιο κάθε κλιμακίου εφαρμόζεται στο αντίστοιχο ποσό και ο λογαριασμός εκτοκίζεται ανά εξάμηνο.

Με το άνοιγμα του λογαριασμού «ΕΣΤΙΑ» η ΑΤΕbank προσφέρει:

- Δωρεάν χρεωστική ΑΤΕnet VISA Debit για χρήση στα ΑΤΜ.
- Δυνατότητα δικαιώματος υπερανάληψης μέχρι και 1500€ για την αντιμετώπιση κάποιας έκτακτης ανάγκης σας, ακόμη και αν το υπόλοιπο του λογαριασμού σας είναι μηδενικό.
- Εξόφληση των λογαριασμών ΔΕΗ, ΟΤΕ κ.τ.λ. καθώς και πιστωτικών καρτών της ΑΤΕbank με πάγια εντολή σας.
- Δυνατότητα χορήγησης μπλοκ επιταγών αν το επιθυμείτε.
- Δωρεάν μηνιαία αναλυτική κατάσταση κίνησης του λογαριασμού σας.
- Δυνατότητα πάγιας εντολής πίστωσης της μισθοδοσίας ή της σύνταξής σας.

### ***ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ***

Στις καταθέσεις αυτές συμφωνείται μεταξύ του καταθέτη και της τράπεζας ότι η ανάληψη δεν θα γίνει πριν της παρέλευσης ορισμένου χρονικού διαστήματος 3 μηνών, 6 μηνών, 1 έτους ή και περισσότερο. Κατ' εξαίρεση σε περιπτώσεις ανάγκης των καταθετών οι τράπεζες μπορούν κατ' απόλυτη κρίση τους να αποδώσουν ένα μέρος ή και όλου του ποσού της κατάθεσης με την επιβολή χρηματικής ποινής, που είναι ανάλογη με το χρόνο που υπολείπεται μέχρι την κανονική λήξη τους.

Το επιτόκιο των καταθέσεων αυτών είναι αρκετά υψηλότερο έναντι των επιτοκίων για καταθέσεις ταμειωτηρίου και κλιμακώνεται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια και ανάλογα με το ποσό που κατατίθεται . Κάθε εξάμηνο υπολογίζεται τόκος, ο οποίος παραμένει, σε έντοκο λογαριασμό, στη διάθεση του καταθέτη.

Οι καταθέσεις αυτές για να είναι πραγματικά αποδοτικές θα πρέπει το ύψος του επιτοκίου για αυτές να είναι πολύ υψηλότερο του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού.

Για τις τράπεζες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποτελούν πηγή σημαντικών κερδών επειδή δεσμεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την χορήγηση μακροπρόθεσμων επενδυτικών δανείων, για τα οποία συνήθως υπάρχει μεγάλη ζήτηση και τα επιτόκια δανεισμού διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα.

Το προϊόν που προσφέρει στις καταθέσεις προθεσμίας η ΑΤΕbank απευθύνεται σε φυσικά πρόσωπα και έχει σαν ελάχιστο όριο κατάθεσης για το άνοιγμα του λογαριασμού τις 5000€. Η διάρκεια της κατάθεσης είναι από 7 έως 365 ημέρες και το επιτόκιο είναι διαπραγματεύσιμο και ανάλογο του ύψους του κεφαλαίου και της χρονικής διάρκειας της κατάθεσης. Τέλος οι παροχές που προσφέρει το προϊόν είναι:

- Απόδοση τόκων στην λήξη της προθεσμιακής.
- Δυνατότητα μηνιαίας απόδοσης τόκων.
- Απεριόριστο ποσό κατάθεσης.

### 5.3.3 ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ (FACTORING)

Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων είναι ένα σύνθετο, ευέλικτο και υψηλής τεχνολογίας χρηματοπιστωτικό εργαλείο που κερδίζει συνεχώς έδαφος στη χώρα μας. Στην Ελλάδα για πρώτη φορά ο θεσμός εισήχθη το 1990, με τον Ν 1905/1990. Πρόκειται για προϊόντα τα οποία δίνουν τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να εκχωρούν στις τράπεζες εμπορικές απαιτήσεις



και να αντλούν ρευστότητα μέσω προκαταβολών έναντι των απαιτήσεων αυτών.

Πιο συγκεκριμένα το factoring είναι μια συμβατική σχέση στα πλαίσια της οποίας μια εταιρεία factoring (συνήθως η τράπεζα) αγοράζει το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεων του πελάτη που προέρχονται από πώληση ή εξαγωγή εμπορευμάτων ή παροχή υπηρεσιών και προσφέρει στις επιχειρήσεις υπηρεσίες όπως χορήγηση προκαταβολών, κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του πελάτη και αναλαμβάνει τη διαχείριση δηλαδή τη λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη τιμολογίων των παραπάνω απαιτήσεων.

Από τον ορισμό αυτόν προκύπτει ότι το factoring, στην πλήρη μορφή παρέχει μια δέσμη υπηρεσιών από χρηματοδότηση και ασφάλιση πιστωτικού κινδύνου μέχρι παροχή υπηρεσιών και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών του πελάτη.

Το factoring απευθύνεται σε εταιρείες που ανταποκρίνονται στα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

- Είναι μικρομεσαίες ή και μεγαλύτερες εταιρείες.
- Παράγουν ή εμπορεύονται τυποποιημένα καταναλωτικά προϊόντα και παρέχουν στους πελάτες τους βραχυπρόθεσμη πίστωση.
- Οι απαιτήσεις τους είναι οριστικές και εκκαθαρισμένες πράγμα που σημαίνει ότι η εξόφληση τους δεν πρέπει να υπόκειται σε κανένα όρο ή προϋπόθεση και προέρχονται από χονδρικές πωλήσεις.
- Έχουν ένα σταθερό κύκλο φερέγγυων πελατών.

Η υπηρεσία factoring της ATEbank είναι του Factors Chain International (FCI). Η ATEbank προσφέρει στις επιχειρήσεις και τις 3 μορφές factoring:

- Εγχώριο
- Εισαγωγικό
- Εξαγωγικό

Η ΑΤΕbank με το εγχώριο απευθύνεται επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Ελλάδα, με το εισαγωγικό απευθύνεται σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν εισαγωγές και με το εξαγωγικό απευθύνεται σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν εξαγωγές.

Τέλος οι υπηρεσίες που προσφέρει η ΑΤΕbank είναι:

- Λογιστική διαχείριση και απλή είσπραξη απαιτήσεων πελατών .
- Χρηματοδότηση με προεξόφληση εκχωρούμενων απαιτήσεων.
- Έλεγχο φερεγγυότητας αγοραστών.
- Δυνατότητα ασφάλισης απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου.

Τέλος οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει μια τράπεζα προσφέροντας υπηρεσίες πρακτορείας απαιτήσεων είναι ο πιστωτικός κίνδυνος και ο λειτουργικός κίνδυνος.

Το πιστωτικό ίδρυμα παρέχοντας υπηρεσίες factoring έχει να αντιμετωπίσει τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνει από τον πελάτη της.

Ο δεύτερος κίνδυνος του factoring είναι ο λειτουργικός που μπορεί να προκύψει λόγω ανεπάρκειας των συστημάτων ή ακόμα και από εξωτερικούς παράγοντες.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

### ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙΙ – ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

#### 6.1 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Σημαντικό ρόλο παίζει και η δημοσιοποίηση από τα πιστωτικά ιδρύματα των στοιχείων που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αυτά αναλαμβάνουν και τη διαχείριση τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΠΔΤΕ 2592/2007 «Δημοσιοποίηση από το πιστωτικό ίδρυμα εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και την διαχείριση τους». Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται πλέον να δημοσιοποιούν με συγκεκριμένη περιοδικότητα, τρόπο και μέσα δημοσιοποίησης, γενικές πληροφορίες, πληροφορίες για τα ίδια κεφάλαια και πληροφορίες για τους κινδύνους ανάλογα και με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν.

Οι πληροφορίες προς δημοσιοποίηση χαρακτηρίζονται ως εξής:

- Ουσιώδεις, όταν η παράλειψη ή η ανακριβής παράθεση τους θα επηρέαζε την εκτίμηση ή λήψη ανάλογης οικονομικής απόφασης εκ μέρους των χρηστών των πληροφοριών αυτών που βασίζονται σε αυτές για την λήψη αποφάσεων.

- Εσωτερικής χρήσης, όταν η δημοσιοποίηση τους θα έθετε σε κίνδυνο την ανταγωνιστική θέση του πιστωτικού ιδρύματος.
- Εμπιστευτικές, όταν υπάρχει γι' αυτές δεσμευτική υποχρέωση εμπιστευτικότητας έναντι πελατών ή άλλων αντισυμβαλλόμενων.

Η δημοσιοποίηση λαμβάνει χώρα, κατ' αρχήν, μέσω του διαδικτύου, ενώ είναι δυνατόν να γίνει χρήση και άλλων μέσων όπως διάθεση εντύπων στο κοινό, σχετική πληροφόρηση στους χώρους των καταστημάτων κ.τ.λ. Οι δημοσιοποιημένες πληροφορίες, ανεξάρτητα από το μέσο ενημέρωσης που χρησιμοποιείται, πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο σαφή και κατανοητό και να είναι αληθείς και όχι παραπλανητικές.

### ***ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ***

Σε αυτές περιλαμβάνονται ενδεικτικά: η επωνυμία του πιστωτικού ιδρύματος, παράθεση των θυγατρικών και συγγενών επιχειρήσεων, σύντομη περιγραφή της δραστηριότητας τους για τις σημαντικότερες από αυτές, κάθε υφιστάμενο ή προβλεπόμενο ουσιαστικό, πρακτικό ή νομικό κώλυμα στην άμεση μεταφορά ιδίων κεφαλαίων ή στην εξόφληση υποχρεώσεων μεταξύ της μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών της κ.τ.λ.

### ***ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ***

Σε αυτές περιλαμβάνονται, πληροφορίες που η ευθύνη για την ακρίβεια των εν λόγω δημοσιοποιήσεων είναι αρμοδιότητα του Δ.Σ του πιστωτικού ιδρύματος και της επιτροπής ελέγχου του πιστωτικού ιδρύματος, που αφορούν τη διάρθρωση των ιδίων κεφαλαίων όπως είναι το είδος και τα κυριότερα χαρακτηριστικά όλων των κατηγοριών ιδίων κεφαλαίων, καθώς και των επιμέρους συστατικών στοιχείων κάθε κατηγορίας που αναφέρονται στην ΠΔΤΕ 2587/2007, το ποσό των

βασικών και συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων, με χωριστή παράθεση των θετικών και αφαιρετικών στοιχείων τους, τα ποσά, τα οποία σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2587/2007 αφαιρούνται κατά το ήμισυ από τα βασικά και κατά το έτερο ήμισυ από τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια.

Πληροφορίες για την κεφαλαιακή επάρκεια όπως είναι η μέθοδος που εφαρμόζεται για την εκτίμηση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων, το 8% του σταθμισμένου μέσου για κάθε μία από τις κατηγορίες ανοιγμάτων για τα πιστωτικά ιδρύματα που εφαρμόζουν την Τυποποιημένη Προσέγγιση ή την Προσέγγιση των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2588/2007 και ΠΔΤΕ 2589/2007 αντίστοιχα, τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του κινδύνου αγοράς και έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

#### ***ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ***

Σε αυτές περιλαμβάνονται, πληροφορίες (για τους στόχους, την πολιτική, τις στρατηγικές, τις διαδικασίες, τους μηχανισμούς διαχείρισης, τις πολιτικές αντιστάθμισης και τις τεχνικές μείωσης κινδύνων) για τους κινδύνους και την αξιολόγηση τους και για κάθε χωριστή κατηγορία κινδύνου, δηλαδή πιστωτικό, αγοράς, λειτουργικό.

## **6.2 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΠΥΛΩΝΑ ΙΙΙ**

Στην συγκεκριμένη ενότητα θα γίνει αναφορά στη δημοσιοποίηση των στοιχείων του Ομίλου ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ με βάση των Πυλώνα ΙΙΙ για το έτος 2008.

Στις γενικές πληροφορίες δημοσιοποίησης η ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ αναφέρει την κυριότερη δραστηριότητα του Ομίλου και της εταιρίες του Ομίλου της ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ

Στις πληροφορίες ιδίων κεφαλαίων μας ενημερώνει για την διάρθρωση των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και εφαρμόζει τις οδηγίες της ΠΔΤΕ 2587/2007. Στα βασικά ίδια κεφάλαια περιλαμβάνει το μετοχικό κεφάλαιο, το αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, τα αποθεματικά και τα κέρδη περιόδου. Από τα βασικά ίδια κεφάλαια αφαιρεί διάφορες εποπτικές εφαρμογές. Στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια περιλαμβάνει τα δανειακά κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης και προσαρμογές επανεκτίμησης.

Η ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ αναφέρει ότι για την διαχείριση των κινδύνων του Ομίλου λειτουργεί ανεξάρτητη μονάδα διαχείρισης κινδύνων και Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ΑΛCΟ). Η Επιτροπή συνεδριάζει σε μηνιαία βάση, εξετάζοντας τις εξελίξεις των αγορών, σε συνδυασμό με το επίπεδο ανάληψης χρηματοοικονομικών κινδύνων από την τράπεζα και τις θυγατρικές της.

Στη διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας κεφαλαίου ο Όμιλος υπολογίζει ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο αγοράς και τον λειτουργικό κίνδυνο. Για τον υπολογισμό του πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζει την Τυποποιημένη Προσέγγιση ενώ για τον λειτουργικό κίνδυνο εφαρμόζει την μέθοδο του Βασικού Δείκτη.

Τα ανοίγματα που υπολογίζει στις κεφαλαιακές απαιτήσεις είναι ανοίγματα έναντι κεντρικών κυβερνήσεων, αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης,

διοικητικών φορέων, πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης, διεθνών οργανισμών, τραπεζών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων, λιανικής τραπεζικής, εξασφαλισμένων με ακίνητη περιουσία, σε καθυστέρηση, στοιχείων που υπάγονται εποπτικά σε κατηγορίες υψηλού κινδύνου, ομολόγων που καλύπτονται με εξασφαλίσεις, απαιτήσεων βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα, μεριδίων ΟΣΕ και λοιπών ανοιγμάτων.

Κατά την εφαρμογή του άρθρου 27 του Ν3601/2007 ο Όμιλος υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις ανά μορφή κινδύνου:

- Πιστωτικός κίνδυνος. Το σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου και απομείωσης της αξίας εισπρακτέων απαιτήσεων είναι 236.547,00. Τα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων έχουν την μεγαλύτερη κεφαλαιακή απαίτηση και ανέρχεται στις 111.833,00.
- Κίνδυνος αγοράς. Τον κίνδυνο αγοράς τον υπολογίζει με την Τυποποιημένη Προσέγγιση. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον κίνδυνο θέσης, συναλλαγματικό κίνδυνο και κίνδυνο εμπορευμάτων να υπολογίζεται στις 10.077,50.
- Λειτουργικός κίνδυνος. Το σύνολο των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου υπολογίζονται στις 19.526,85.
- Συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις ανέρχονται στις 266.151,35.

Στη δημοσιοποίηση πληροφοριών κινδύνου η ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ δημοσιοποιεί στοιχεία για την διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και υπολογίζει τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον κίνδυνο εφαρμόζοντας την Τυποποιημένη Προσέγγιση. Το σταθμισμένο κατά κίνδυνο ποσό ανοίγματος υπολογίζεται στα 3.956.839,03 και η κεφαλαιακή απαίτηση είναι 236.547.121,68.

Κάνει αναφορά στον κίνδυνο απομείωσης αξίας. Ο Όμιλος διαχωρίζει για λογιστικούς σκοπούς τις απαιτήσεις σε:

- Ενήμερες απαιτήσεις.
- Επισφαλείς απαιτήσεις.

Για τον υπολογισμό της απομείωσης της αξίας των χορηγήσεων ο Όμιλος διενεργεί κάθε ημερομηνία συντάξεως οικονομικών καταστάσεων έλεγχο απομείωσης. Η αξία προ πρόβλεψης απομείωση ανέρχεται στα 5.929.382.361,63 και η αξία μετά προβλέψεων απομείωσης είναι στα 5.797.560.952,34.

Τα μέσα συνολικά ποσά ανοιγμάτων μετά από λογιστικούς συμψηφισμούς ανέρχονται στα 5.879.787.955,65.

Επίσης μας ενημερώνει για την ταξινόμηση των καταστημάτων σε 6 γεωγραφικές περιφέρειες:

- Περιφέρεια Αθηνών
- Περιφέρεια Νότιας και Κεντρικής Ελλάδας
- Περιφέρεια Δυτικής Αττικής και Νησιών Αιγαίου Πελάγους
- Περιφέρεια Βορείου Ελλάδος
- Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

Μετά τον πιστωτικό κίνδυνο κάνει αναφορά στον κίνδυνο συγκέντρωσης και στον υπολογισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων που γίνεται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (πυλώνας II).

Στην συνέχεια αναφέρεται πάλι στον πιστωτικό κίνδυνο και στη δημοσιοποίηση για χαρτοφυλάκια υποκείμενα στην τυποποιημένη προσέγγιση. Ο Όμιλος έχει επιλέξει ως Εξωτερικό Οργανισμό



Πιστοληπτικής Αξιολόγησης την εταιρία ICAP ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. Γίνεται αναφορά στην τεχνική μείωσης του πιστωτικού κινδύνου και στην μέθοδο που εφαρμόζει που είναι η Αναλυτική Μέθοδο Χρηματοοικονομικών Εξασφαλίσεων. Η αξία πριν την επίδραση τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου ανέρχεται στα 5.797.560.952,34 και η αξία μετά την επίδραση τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου ανέρχεται στα 5.715.973.498,90.

Τα ανοίγματα για τα οποία ο Όμιλος υπολογίζει πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου προέρχονται από συναλλαγές:

- Έξω – χρηματιστηριακών πράξεων επί παραγώγων μέσων.
- Πράξεων χρηματοδότησης τίτλων ή βασικών εμπορευμάτων.
- Πράξεων με μακρία προθεσμία διακανονισμού.

Η ΑΤΤΙΚΑ BANK για να προσδιορίσει την αξία του ανοίγματος κάνει χρήση της μεθόδου αποτίμησης με βάση τρέχουσες τιμές αγοράς. Η αξία του ανοίγματος υποκείμενη σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου υπολογίζεται στα 4.563.776,83.

Στη συνέχεια κάνει αναφορά στον κίνδυνο αγοράς, κίνδυνο ρευστότητας και λειτουργικό κίνδυνο και στον τρόπο παρακολούθησης και διαχείρισης των κινδύνων αυτών. Ο Όμιλος σε πρώτη φάση για τον υπολογισμό του λειτουργικού κινδύνου χρησιμοποιεί την μέθοδο του Βασικού Δείκτη και στη συνέχεια με την σύμφωνη γνώμη της Τ.τ.Ε εφαρμόζει την Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Στα πλαίσια της εφαρμογής πιο εξελιγμένων προσεγγίσεων για την μέτρηση, αναγνώριση και διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου ο Όμιλος αναπτύσσει διαδικασίες που αφορούν την χρήση από τις επιχειρησιακές μονάδες του Ομίλου και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων:

- Εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.
- Βασικός δείκτης λειτουργικού κινδύνου.
- Βάση δεδομένων καταγραφής και παρακολούθησης κινδύνων

Και τέλος κάνει αναφορά στους κινδύνους του Πυλώνα II. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων επιλαμβάνεται και θέματα τα οποία αφορούν κινδύνους οι οποίοι εξετάζονται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου. Συγκεκριμένα αναφέρεται στον κίνδυνο κεφαλαίων , στον κίνδυνο κερδοφορίας και στον κίνδυνο συμμόρφωσης.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

## ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όσον αφορά τις οδηγίες για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών και ιδιαίτερα για τις επιπτώσεις από την εφαρμογή της Βασιλείας II, σημειώνονται τα ακόλουθα: Λόγω της φύσης και του ρόλου των τραπεζών στο οικονομικό σύστημα της κάθε χώρας, οι λογιστικοί χειρισμοί που απαιτούνται για την εκπόνηση των οικονομικών τους καταστάσεων, αλλά και οι κανόνες που διέπουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια διαφέρουν σημαντικά από τους βασικούς κανόνες λογιστικών χειρισμών και απαιτήσεων στα ίδια κεφάλαια που διέπουν και τους υπόλοιπους επιχειρηματικούς κλάδους. Πιο συγκεκριμένα, οι εμπορικές τράπεζες είναι οι μόνες επιχειρήσεις που μπορούν να δέχονται καταθέσεις λιανικής από το ευρύ κοινό. Χορηγούν κατ' επάγγελμα δάνεια πάσης φύσεως πιστώσεις σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις, προσφέρουν υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίων και διαχειρίζονται μαζί με την Κεντρική Τράπεζα το σύστημα πληρωμών της κάθε χώρας. Τέλος, παρεμβάλλονται για τη διευκόλυνση των συναλλαγών και στο διεθνές εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων.

Με την Επιτροπή της Βασιλείας όμως προσδιορίστηκε ότι όλες οι τράπεζες θα πρέπει να διατηρούν ένα κατώτατο ύψος ιδίων κεφαλαίων ( ίσο με το 8% του σταθμισμένου ως προς το κίνδυνο ενεργητικού τους), αφού αυτά τα κεφάλαια αποτελούν το βασικό αμυντικό μηχανισμό τους έναντι των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. Σε μεγάλο βαθμό οι τράπεζες χρησιμοποιούν τα κεφάλαια των πελατών τους, δηλαδή των πάσης φύσεως καταθετών τους και των ομολογιούχων τους, καθώς και τις δυνατότητες χρηματοδότησης τους από την διατραπεζική αγορά, για να αναπτύξουν τις εκτεταμένες πιστωτικές δραστηριότητες τους και τις εν γένει επενδύσεις τους. Απαιτείται όμως, να διατηρούν και ένα ικανοποιητικό ύψος ιδίων κεφαλαίων (που συμπεριλαμβάνει το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθέματα διάφορων κατηγοριών, τα μη διανεμηθέντα κέρδη, τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης), τα οποία είναι ικανά να καλύψουν τις ζημιές που μπορεί να

προκύψουν από μη αναμενόμενες δυσμενείς εξελίξεις όσον αφορά τις διακυμάνσεις της αξίας του ενεργητικού τους.

Πιο αναλυτικά, οι τράπεζες συγκεντρώνουν την εθνική αποταμίευση από το πλήθος των μικρών και των μεγάλων καταθετών που τις εμπιστεύονται, τοποθετώντας σε αυτές τα χρήματα τους και γενικά τις αποταμιεύσεις τους. Παρέχουν ασφάλεια ρευστότητας και βεβαιότητα στους καταθέτες ότι οι αποταμιεύσεις τους είναι τοποθετημένες με μεγάλη ασφάλεια στα τραπεζικά ιδρύματα και άμεσα διαθέσιμες. Χρησιμοποιούν αυτές τις καταθέσεις για την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και για πραγματοποίηση άλλων μορφών επενδύσεων και αποτελούν τον κινητήριο μοχλό για τις εμπορικές συναλλαγές σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Ο βαθμός αξιοπιστίας και το κύρος των τραπεζών συνεπώς, πρέπει να είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα για την διασφάλιση της καλής λειτουργίας και της συνεχούς ανάπτυξης των εργασιών τους στις εγχώριες και τις ξένες αγορές στις οποίες ήδη δραστηριοποιούνται.

Γενικά, οι τράπεζες, υιοθέτησαν τη Βασιλεία II ως δείγμα της υψηλής διαφάνειας και της αξιοπιστίας που θέλουν να προάγουν για να προσελκύσουν επενδυτές και καταθέσεις. Επίσης, υιοθέτησαν τους κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια που προέκυψαν από την Επιτροπή της Βασιλείας για να αποδείξουν ότι διαθέτουν την αναγκαία κεφαλαιακή επάρκεια για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν τη λειτουργία τους και την ασφάλεια των τοποθετήσεων των καταθέσεων τους, τους εν γένει δανειστές τους και τους μετόχους τους.

Η εφαρμογή των κανόνων της Βασιλεία II από το 2007 συνέπεσε με την χρηματοοικονομική κρίση του 2007 και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνέβαλε στη δημιουργία της κρίσης, αλλά μετά την εμφάνιση της κρίσης αποδείχτηκε ότι, τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων δεν ήταν κατά κανόνα αρκετά για να καλύψουν τις τεράστιες ζημιές στα πιστωτικά ιδρύματα που προέκυψαν από την κρίση. Αντίθετα, οι προσπάθειες καλύψεως των απαιτήσεων για κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών μπορεί να οδηγήσει σε εσπευσμένες πωλήσεις στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών σε σημαντικά υποτιμημένες αγορές ή στην προσφυγή στην αγορά για άντληση

τεραστίων ποσοτήτων ιδίων κεφαλαίων σε εξαιρετικά υποτιμημένες τιμές για τους παλαιούς μετόχους των τραπεζών, εντείνοντας περαιτέρω την κρίση.

Η Βασιλεία II, δίνει έμφαση στην εποπτική διαδικασία (Πυλώνας II) και στην πειθαρχία των αγορών (Πυλώνας III). Οι δύο νέοι αυτοί πυλώνες εφαρμόζονται για να εξασφαλίζουν την ύπαρξη ελάχιστων απαιτήσεων για την εφαρμογή των νέων πρακτικών που έχουν προταθεί με την οδηγία και για να βοηθήσουν τους συμβαλλόμενους στην αγορά να κατανοήσουν καλύτερα το προφίλ του κινδύνου των τραπεζών και της κεφαλαιακή επάρκειας.

Η χρηματοοικονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια σημαντικά ελαττώματα όσον αφορά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του τραπεζικού κλάδου όπως αυτή ορίζεται από την Βασιλεία II.

Οι νομοθέτες της Βασιλεία II υπέθεταν πως με τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών βασιζόμενοι στους κινδύνους που περικλείουν οι επενδύσεις θα ενδυνάμωναν το τραπεζικό σύστημα. Η Βασιλεία II υποτίθεται πως ήταν ένα μεγάλο άλμα σε σχέση με την Βασιλεία I, γιατί τώρα οι ρυθμίσεις των στοιχείων του ενεργητικού ελάμβαναν υπόψη τον κίνδυνο που συνεπαγόταν κάθε στοιχείο ξεχωριστά. Η κρίση όμως δημιούργησε μεγάλη αίσθηση αβεβαιότητας για την αξιοπιστία των υποδειγμάτων της Βασιλεία II για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας αφού δεν συνέβαλαν στην επίτευξη υψηλότερων καλυμμάτων για τους μεγάλους κινδύνους που υπήρχαν.

Η Βασιλεία II επίσης δεν φαίνεται να έδωσε λύση στην αντιμετώπιση των κινδύνων των τραπεζών που προκύπτουν από την έλλειψη ρευστότητας. Τέτοιοι κίνδυνοι προέκυψαν στην παρούσα κρίση όταν οι τράπεζες σταμάτησαν να δανείζουν η μία στην άλλη στη διεθνή χρηματαγορά. Ένας τέτοιος κίνδυνος ρευστότητας είναι εξ' ορισμού δύσκολο να προβλεφθεί ή να ποσοτικοποιηθεί. Μάλιστα, οι τράπεζες έχουν φέρει το θέμα πολλές φορές προς εξέταση αλλά ποτέ δεν βρήκαν λύση.

Οι νομοθέτες και οι πολιτικοί σε κάθε χώρα προτείνουν διάφορα μέτρα για να καλύψουν τις διαφαινόμενες ελλείψεις της Βασιλείας II. Η Επιτροπή της Βασιλείας από την πλευρά της εξετάζει τις δυνατότητες προσαρμογής των

σχετικών εδαφίων της νέας οδηγίας ώστε να μεγαλώσει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των τιτλοποιημένων περιουσιακών στοιχείων. Το Συμβούλιο Οικονομικής Σταθερότητας αναμένεται να προτείνει οι εποπτικές αρχές να ανεβάζουν όλο και περισσότερο τα επίπεδα προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που προκλήθηκαν από την πιστωτική κρίση. Μια τέτοια κίνηση θεωρείται πως θα συμβάλλει στο να αντιμετωπίζονται τέτοια μελλοντικά γεγονότα και λαμβάνουν υπόψη την αβεβαιότητα η οποία εμπεριέχεται στον υπολογισμό των πραγματικών αξιών πολλών περιουσιακών στοιχείων.

Οι εποπτικές αρχές της Αγγλίας έθεσαν ένα θέμα τον Δεκέμβριο του 2007, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε πιο αυστηρά μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας, συμπεριλαμβάνοντας περισσότερα τεστ και καλύτερο σχεδιασμό από τις τράπεζες καθώς και νέες απαιτήσεις μεγαλύτερου μέρους βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων στο ενεργητικό τους για να εξασφαλίζουν την επιβίωση τους σε περιόδους που η χρηματοδότηση από την αγορά είναι δύσκολη. Η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε μια παραπλήσια αναφορά τον Φεβρουάριο του 2008 καθώς και κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας.

Η Sheila Bar, πρόεδρος το Federal Deposit Insurance Corp, δήλωσε πως θεωρεί τα υποδείγματα υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας εφαρμόσιμα μόνο για προϊόντα των οποίων υπάρχει ιστορικό κινδύνου και όταν αυτός μπορεί να είναι υπολογιστεί βάσιμα. Στα νέα προϊόντα τέτοια ιστορικά στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα καθώς και αναφορές πτώχευσης ή και επισφάλειας δεν υπάρχουν.

Λόγω της μεγάλης κρίσης σε συνδυασμό με την δυσφορία μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η εφαρμογή της Βασιλείας II θα μπορούσε να καθυστερήσει. Παρόλα αυτά, οι Ευρωπαϊκές Τράπεζες εφαρμόζουν την Βασιλεία II από τον Ιανουάριο του 2007 και οι Ιαπωνικές από το 2006. Αν και γίνεται προσπάθεια ενδυνάμωσης της Βασιλείας II, οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί σημαντικά λόγω της πτωτικής πορείας των οικονομιών. Όμως η Βασιλεία II έχει την τάση να επιδεινώνει τις αρνητικές επιπτώσεις από μία μη σταθερή οικονομία. Ιδιαίτερα όταν οι οικονομίες αναπτύσσονται και οι

δανειακές απώλειες είναι σχετικά χαμηλές, τα υποδείγματα αξιολόγησης κινδύνου τείνουν να εμφανίζουν μικρότερες κεφαλαιακές ανάγκες, με αποτέλεσμα την αύξηση της παροχής δανείων από τα πιστωτικά ιδρύματα. Αντίθετα, στην σημερινή κατάσταση, όπου ο οικονομικός κύκλος βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο του, υπάρχει φόβος η Βασιλεία II να αναγκάσει τις τράπεζες να αυξήσουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις και να καταστήσουν πιο αυστηρά τα κριτήρια παροχής δανείων.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κιόχος Π., Παπανικολάου Γ. (2000) Χρήμα – Πίστη – Τράπεζα. Ελληνικά Γράμματα
2. Γκόρτσος Χ., (2001) Συνολική θεώρηση του ισχύοντος πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας και η επερχόμενη αναθεώρηση του. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ, σελ 18 – 31
3. Δραγγιώτης Α., (2001) Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου σύμφωνα με το νέο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ, σελ 58 – 60
4. Καλφάογλου Φ., (2005) Η πειθαρχία στην αγορά ως συμπληρωματική πολιτική ρύθμισης της συμπεριφοράς των τραπεζών. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ, σελ 31 – 38
5. Καρράς Κ., (2007) Το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Basel II) και τράπεζες. Ματιές στην οικονομία – Ειδική έκδοση. Emporiki Bank
6. Κούρτη Γ., (2001) Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο βάσει Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ, σελ 53 – 57
7. Παναγόπουλος Π., Πελετίδης Γ., (2007) Βασιλεία II: Περιγραφή και συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα. Μελέτες Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Μελετών
8. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2587/2007 Ορισμός των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα

9. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2588/2007 Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση
10. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2589/2007 Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων
11. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2590/2007 Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων για τον λειτουργικό κίνδυνο
12. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2591/2007 Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς
13. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2592/2007 Δημοσιοποίηση από τα πιστωτικά ιδρύματα εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και τη διαχείρισή τους
14. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2593/2007 Υπολογισμός σταθμισμένων ανοιγμάτων για θέσεις σε τιτλοποίηση
15. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2594/2007 Κίνδυνος αντισυμβαλλομένων
16. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2595/2007 Καθορισμός των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τη διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας εσωτερικού κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης από την Τ.τ.Ε
17. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2596/2007 Εποπτεία και έλεγχος των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων
18. Χαραλαμπίδη Μ., (2001) Η νέα Συνθήκη της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια: Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου και οι τεχνικές μείωσης του – Τυποποιημένη Προσέγγιση. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ, σελ 37 – 52
19. Χατζηκωνσταντίνου Ι., (2003) Αλλαγές στις μεθόδους υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων λειτουργικού κινδύνου. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ , σελ 61 – 65
20. Αναστασίου Α., (2009) Αφιέρωμα: Corporate Banking. Χρήμα, τευχός 355



21. Βολιώτης Χ., (2008) Η Εμπορική Leasing συμπληρώνει είκοσι χρόνια στην ελληνική αγορά. Επιστημονικό Μάρκετινγκ, τεύχος Μάρτιος 2008
22. Σπηλιόπουλος Ο., (2004) Διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, Διανίκος

## ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

[www.bis.org](http://www.bis.org)

[www.atbank.gr](http://www.atbank.gr)

[www.emporiki.gr](http://www.emporiki.gr)

[www.emporikileasing.gr](http://www.emporikileasing.gr)